İSTANBULUM

22

Kalpzaman
Yeşilçam

Hüseyin Alemdar

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti

heyamola yayınları

YEŞİLÇAM: KALPZAMAN

Hüseyin Alemdar

Heyamola Yayınları - 2009

Hüseyin Alemdar

1 Mart 1962'de Trabzon/Araklı'da doğdu. Araklı Lisesi'ni bitirdi (1980). Mimar Sinan Üniversitesi'nde fotoğraf ve sinema okudu, bıraktı (1989-1991).

Babasıyla birlikte sinema sektöründe senaryo yazarı, yönetmen yardımcısı, kast sorumlusu ve yapım koordinatörü olarak görev yaptı (1983-1992). Aralıklarla ofis yönetiminden editörlüğe, yayıncılıktan reklamcılığa çeşitli işlerde çalıştı. 2004'ten bu yana "tam hizmet" bir reklam ajansında düzeltmen olarak çalışıyor.

İlk şiiri 1982'de Oluşum dergisinin ekim sayısında yer aldı. İlk senaryosu ise başrolünü Müslüm Gürses'in oynadığı Yıkıla Yıkıla adlı bir Yeşilçam filmidir (1986). 1982'den başlayarak Oluşum, Varlık, Adam Sanat, Milliyet Sanat, Hürriyet Gösteri, Broy, Yeni Düşün, Yaşasın Edebiyat, Yazko Edebiyat ve Şairin Atölyesi gibi dergilerde hemen her ay şiirleri yer aldı. Sonraki yıllarda Uç, Öküz ve Hayvan gibi dergilerde yayımlanan "sinema" ve "vefa" şiirleriyle dikkat çekti. 2005-2007 yılları arasında ise Esmer dergisinde düzenli olarak "doğu", "vakit" ve "ölüm" üzerine şiirler yazdı (33 sayı). İlk kitabı Toplanmış Sevgi Ölüleri ile 1985 Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü, "Cemal Süreya İçin On Beş Prelüd" ile bir defaya mahsus verilen 1990 Yunus Nadi Ödülleri/Cemal Süreya Jüri Özel Ödülü'nü kazandı.

Kurucusu olduğu Orhon Murat Arıburnu Ödülleri'nden ötürü uzun bir süre ödüllere katılmadı. 1990-2006 yılları arasında yazdığı "vefa" ve "incelik" şiirlerini içeren Vakitler incelikler adlı dosyası ile İş Bankası Kültür Yayınları 2007 Attila İlhan Şiir Ödülü'nü, kitaplaşmış haliyle de ilki verilen 2008 Ergin Günce Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. Şair ve sinemacı Orhon Murat Arıburnu (1918-1989) anısına şiir ve sinema dallarında düzenli olarak 15 yıl verilen Arıburnu Ödülleri'nin kuruculuğunu ve yöneticiliğini üstlendi; şair ve denemeci Cemal Süreya (1931-1990) anısına kurulan Cemal Süreya Kültür Derneği'nde kuruculuk, Cemal Süreya Şiir Ödülü'nde ödül sekreterliği yaptı. Yalnızca şiir kitaplanı yayımlayan Hera Şiir'i yönetti.

Yapıtları: Toplanmış Sevgi Ölüleri (1986), Gecede Gülümseme (1987), Aşk ve Prelúdler (1993), Ten Kitabı (2000), Hüzün Kitabı (2000), Sinema Kitabı (2000), Vakitler İncelikler (2007).

Yeşilçam

Yıllara sor söylesin, kaç zaman "kalpzaman" yaşadım seni! Herkes herkessiz yaşayabilir belki, ama ben sensiz asla. Yedi sokak altmış sekiz adım, yetmiş yedi hayal, yedi yüz yetmiş yedi yüz gündüzlü geceli yaşamalarım, ölmelerim var seni; insan tadında, vefa tadında, eşya tadında...

Aç yattı
Tok kalktı.

Ölüverdi
Gömüverdiler.

Gün görmüş filan efendi,
Gün görmez oldu!

Zaten
Emekçiydi!
Figürandı, garibandi
Beyoğlunda,
Yeşilçamlıydı.

Oldukça isimliydi.

Kurtuldu!

Beyoğlu, 1950

Orhon Murat Arıburnu ("Kovan")

Önsöz Gibi

I. İki günah, iki dilek--

Bir insanı en güzel günahları ve sevapları anlatır. Ömrümü iki günah iki dilek arasında, tek sarı kartla şiir-sinema birlikteliğinde üçüncü gençliğime getirdim gibi, ne mutlu bana. Şiir-sinema iç içeliği bir ömre iki günah, iki dilek arası çift sarıdan kırmızı kart göstermezse ne ala! Sahi, ilk iki gençliğimde filmler de maçlar da doksan dakikalık metrajda akardı. O zamanlar uzatma dakikaları üç-dört dakikaydı en fazla. Şimdi ise her ikisi de uzadı biraz. Ercüment Behzat Lâv, Cahit Irgat, Orhon Murat Arıburnu, Attila İlhan, Sadri Alışık, Kamran Yüce, Yavuzer Çetinkaya ve diğerleri; ah dönüp gelseler bir bir, "günah" ve "dilek" iki şeyin karışık hüznünü derinine kalplerine dökme jestini yaşar, yine yaşatırlar mı ki! Yüce şairim, yer yer de aile büyüğüm olan Fazıl Hüsnü Dağlarca'ya "uzun ömürler" dilerken, "bâd-ı âh" almış olmalıyım ki; bu kalpzaman Yeşilçam ve yakamdaki klaket kesiği şiir birkaç gençlik daha beni bırakmayacak gibi! Sözü; şiir dilek, sinema günâhtir demeye getirmeyeceğim. Dilek olan günâh, günâh olan da dilektir bir yerde; sinemaların şiir, şiirlerin sinema anlatması bundan zaten. Coğrafyası küçük düşleri büyük bir Karadeniz kasabası, daha ortaokul yıllarında bir elime şiir, bir elime sinema tutuşturduğundan olacak, "baba imgesi'ne senaryo tekniğiyle mektup yazmalarım bile o yıllardan kalma! Gitsem de kalsam da ne derim, sevap ve günahla başladığım hayat beni buralara getirdi. Sözün özü, bir yanım şiirse öbür yanım sinemadır derim; neresinden bakarsan bak, bıçakla kesilmiş gibi derin.

Şiir ve sinema, pardon günah ve dilek; her ikisi ki, ayrı ayrı iki gençlik bu be(de)nde!

Ben ve beden, yaşadığımı sinema diliyle anlatacaksam bu ikisi ayni şey demek. Adına Kalpzaman Yeşilçam dediğim bu kitap, tüm eksiklerine rağmen bedenimden ve içimden geçen iki ayrı zamanın dondurulmuş hali olacaksa, inanıyorum ki beni benden daha çok anlatacak. Hal böyleyken, kendisini üç ayrı sokak adıyla (Bursa, Ahududu, Sadri Alışık) uzun uzun yaşadığım, kendim kadar sevdiğim kalp sokağım ki beni benden sonrakilere kim bilir nasıl hikâye edecek? Bursa, Ahududu, Sadri Alışık... Adının bundan sonra

değişmesini artık istemediğim bu sokak, ben ve şiirim sinema tadında konuşulduğunda, Mümtaz Ener, Feridun Çölgeçen, Danyal Topatan, Cevat Kurtuluş, Talat Gözbak, Yıldırım Önal, Tugay Toksöz, Kadir Savun, Sami Hazinses, Yadigâr Ejder, İbrahim Kurt ve kalp şeritimin nice flû adlarını da akla getirsin isterim.

Hayatımın filminde tenha ve ne de çok her biriniz! Üç ayrı seste, yıllardır tek ünlem hepiniz: Gittiniz, gittiniz, gittiniz! İçe konuşmanın cenneti gibi bir şey her biriniz ve her gittiğiniz! Çocuklukta, cenneti çok öğretmiş de cehennemi az söylemiş sanki annem; şiir, sinema ve öteki dünya inancım bundan belki!

II. Dediniz duydum...

Bak, ömrümüzün sayfaları senaryo sayfaları gibi; ortadan ikiye bölünmüş ve doğaldır ki iki boyutlu. Tüm boşluklarsa üç boyutlu. [Sessizlik!]--Dediniz duydum! Kalbi ve gözleri aynı kalanın kırkına dek söyledikleri de aynı kalır. Kırkımdan önce ne söylediysem, cümle cümle onlardan başkası değilimdir herhalde! ArzuuU! *["Aşksızı uzak bir U şimdi O, İlhan Berk gibi; "Dicle'de at üstünde dolaşan meteliksiz biri!"]* demişsem ah'şki bir sebeptendir. O'kay'bolmuş netameli bir suç zambağı, nere kaçsam öldürür beni! Bahnâmemi kim okusa, ilk yirmi sayfanın bir yerinde mutlaka ölür. Üç sayfamdan biri Ömer Kavur sineması aşk çapraşığı! Her hevese heveskâr oluşum, kum saatlerimi kırmamla açıklanir ancak. Hep bir boş çerçevedir taşıdığım aslında; hayatı kadra sokma isteği gibi bir şey bu. Dublörsüz adam kendine yangındır bir bakıma. Bun bun kendimde söndürdüğüm yangınlara şiir dediğim çok oldu da, ah ki ah kalpzaman yaptı beni sinemalar! Filmler ve kadınlarım ki ters fragman birer aşk ve ıstırap cümlesi bende. Aşkı bilmem de kadin istiraptır dersem en azından yalan söylememiş olurum kendime. [Sessizlik!]--Dediniz duydum! Sinema, pelikül harf, cümle cümle yassı ağzından öpmek demektir aşkı. Ağzını mor öptüm, bağışla!

İki günahım, üç güzelliğim var der övünürüm. Övünmelerim ki güldeki siyahtan. Ablak köylü yüzümle mecnûn olup da, Alkazar'da bütün filmlere Hayallerim Aşkım ve Sen diye gitmem daha dün gibi!

III. Yoksanız, siz gibiyim!

Kendinin katili ne yapsa konuşamaz, içinde burkulmuştur replikleri bir

kere! "Yoksanız, ..., siz gibiyim!" cümlesinin boşluktaki her harfi keşke sen olsan da, edilgen fiil her replik beni anlatsa. Sinema ve şiir aşkına sen dâhil herkesin çocuğuyum, beni anla! Annesi ve babası hayattayken insanın kendini bir başkasının çocuğu gibi hissetmesi nasıl bir duygudur ki! Ah, Yeşilçam bıçağım olmasa her iddiada mutlaka siz kazanırdınız bayan: "Beni hor görmeyin, piç değilim! Bakın işte, bu babamın resmi!"

Kendinin katili, rolüne gece çalışır da suflörsüz konuşamaz ya; gece ve yalnızlık anlamında bir cümle kur, ne de olsa gözlerinde ölmek için o cümle yeter bana! Suçlular Aramızda'dan Göl'e, Acı Hayat'tan Adı Vasfiye'ye, Yalnızlar Rıhtımı'ndan 14 Numara'ya, Hudutların Kanunu'ndan Eşkıya'ya, Gurbet Kuşlanı'ndan Biri ve Diğerleri'ne filmler bile cümlelerden oluşur. İki gözünü tek cümle yap da vur beni, ölmem yürürlüğe girer belki o zaman: "İstediğin hakareti et bana! Haklısın, lâyığım hepsine!"

Kendinin katili, bitmiş filminin bile her karesinde boğuntu gibidir. Boğuntuluk hâli ki, donuk ışık sinema perdesine vuran şiirden ilmektir. Âh kendi sesinde ölmelerin karakter oyuncusu, kırkını yeni devirmişse bir de; yüzü buruşturulmuş çarşı anlamı, elleri dökülmüş kırmızı şarap rengidir dönmekteki makarada. Tek kelimeden oluşan bir ünlemi cümle gibi konuşabilir ancak, zoraki--kısa cümleler uzun ölmeler içindir. Bir yaştan sonra, hüzünlü bir şeyle sevinçli bir şey arasında fark yok nasılsa. Tamam, bildiniz: "Şrrrakkkkkkkkkk!"

Merak mi ettiniz? Resimlerime ve kalbime bakın, bi' şeyim yok gibi. Yıllarımı ve saçlarımı biraz üzmüş birileri sadece! Yoksanız, boşluğa sarkan sessizliğim, siz gibiyim!

IV. "Ben sizin binlerce hayranınızdan biriyim!"

N'olursunuz gözünüzdeki ve gönlünüzdeki kendinizle coşma yaşını hiç geçmeyin! Bir şeye hayranlık duymak bile çok kere yaşatır insanı, hayata fedakâr yaklaşmak gözlerden en içe besler tutkuyu, tek bir şeyin heveskârı olmak bile küçük küçücük büyüğün gölünde füsunkâr yüzdürür düşleri; sinema gibi. Âh, en derinimin fedakâr, heveskar, füsunkâr sözcüklerinin "a" sesleri; Yeşilçam tadında birer harf boşluğu yaşamışlığım var her birinizi! [Sessizlik!]--Bu kitaba ve kendime kareli defter "kalpzaman" imgemle gitmem de bile harfler ve filmler var. Ses mecmuası, Artist ve Yıldız dergileri, gazete kesikleri; kendimi yiterek öğrendiğim günlere, uzaklarıma götürün beni: “Ben sizin binlerce hayranınızdan biriyim!"

Kalbin bile bir grameri var, yıllardır içime baka baka öğrendiğim tek şey kendim; dilim bu benim! Bazen bendeki sen, bazen sendeki ben olma hâli; her ikisi de ukde. Sorma, uzakta buruşan bir "kamera!" sesiyim sana ve kendime. Mağdur, mağlup ve kara. Sensiz ve senle nasıl da yalnızdım orda; sen değil bendim vurulan az önce bile (film afişleri ki hüzün ve hazan!)

Her hayat kendinden öğrendiğidir aslında! Tüm okulları eksik bitirme yaşım; masum sevap, dul günah, pelikül çarşı öğrene öğrete ele verir beni hemencek. Ah, sinemalardan ve filmlerden öğrendiğim kadınlar ve aşk harfleri ki, 1.72 yatılı okul inceltme işareti!

Gidip gidip de döndüğüm kirli ara sokaklar ki, Ömer Kavur ve Atıf Yılmaz sevabı birer gece sanrısı (Bkz: Şahika bir kadın Anayurt Oteli, ânlık angel Gece, Melek ve Bizim Çocuklar).

En son hangi filmde öldüm/dü sahi! Dönsem, kim bakar gözlerime yüzgörümlüğü alt dudak bir sevinç olarak?

V. Yapım: "Aşk Film ve Yapımcılık"

Eski film afişleri, lobiler, boş film makaraları, boşluğa saçılmış metrelerce film; lütfen, hâtıra toplarken öldürmeyin beni! [Sessizlik, hiç değil! Lal bir sepyalık bu!]--lki bük(1)üm parmak uçlarımın kesik siyah birbirine konuşamaması, sol kolumun sağ koluma yastık olamaması, gözlerimin kalbime çifte aşk siftah yapamaması, ellerimin sineme dokunup dokunup kalamaması yazdan kışa dört ayrı mevsim bedenimde! Artık, her şeyi bilsem de hiçbir şey farketmeyecek. Kaderimi ve bunca şiiri söylemek için, film gibi bir hayat içim beni anlatmaya devam edecek.

Arz'uuU, pardon Aşk Film ve Yapımcılık iftiharla sunar! Âlemi dar bir mecnunun hayatı bu sayfalarda, buyurun. [Sessizlik!]--Saçları eski yağmur, yüzü üç farklı eylül mağlubu gençliğim kadra giriyor. Yirmi iki yaş gençliğim kadra giriyor, yakası dâhil hiçbir yerinde ikiden eser yok! Yirmi üç yaş gençliğim, yirmi dört yaş gençliğim, yirmi beş yaş gençliğim, yirmi altı yaş gençliğim, yirmi yedi... Ah, gençliğim kadr dişı, katre katre--ömrümün üçte biri bende değil!

Sahi, ben size senler gibi kimsesiz geldim/di; avuçlarımdaki her sen nicedir sensiz ve kimsesiz. Üstüm başım yerli yapım dağınıklık, elim yüzüm üzgün ve güzel ülkem gibi karmakarışık... Gözlerimden

kalbime her yerim Elhamra, Emek, Alkazar, Lâle, Rüya, Sine Pop, Yeni Melek... Bak, dondu içimdeki tüm sinema perdeleri! Ne sahne, ne sekans, ne plan... Replikler, replikler, replikler ve ağzımda film dili bir Yeşilçam Türkçesi...

Burdan daha öteye gidemem!

VI. Taze yaralarım var benim!

Bak, kendine mesafelerle kıyan asla kalp kırmaz; dâüssila duygusu derinliğinde zaman kazanır ancak. Sinemaların demeyeceğim, gidip gidip kaldığım filmlerin bendeki yeri anlam anlam yaralarım kadar- Filmlere girip çıktım, çok gittim. Ömrümü anlamakla meşgulüm şimdi! Ömrünü mesafelere yayan kendini dingin ve derin anlar ya, mesafeler/im ki, yaradan öte birer ses boşluğu bana! Durup konuşsam, birine Yol, birine Hakkari'de Bir Mevsim, birine Uzak derim. Desem de demesem de, mesafeden kastım yaradır zaman!

Bak, hayatın yetmediği yerler ömrüm kadar. Sahi, zaman ve mekân duygusu sadakatinde filmlerde ölmeler(im)e ömür yetmez! Peltek replik biri beni mi konuştu demin! Eski bir alışkanlığım bu, kim kesik ve boğuk konuşsa dinlerim. [-Ya-la-nım-da ta-ze be-nim, ya-ram-da!] İntiharıma cinayet süsü vermek için de olsa bendeki tüm filmleri çekmem gerek. Yoksa, herkes ölülerimi bile masum ve katil anlayacak!

Doğru, zamanın fırlattığı her flashback kalbe vurur. Kalbim ki, her karesiyle öldüğüm filmlerin mahşer yeri... Yarası ve aşkı taze olanı kim olsa öldürür!

VII. SineŞiir--

Güz kesiği orta montaj bir filmim ben
veda sözleri acıtır içimi tenha vakitlerde
gidip gidip aynalara bakarım ince aynalara
ince aynalar ki donuk birer ince hüzün bana
bir tek sinemayım ya--her rol sinemde kanama!

Beni sen anla/t! Yakamdaki klaket bıçağım, sevgilim
senle flu bir Yeşilçam yüzüm, sensiz kan gala gençliğim
suç ve zaaflardan yapılmayım ya, bıçağım kendime, ne derim

:artık günahı yok kimsenin hayatımın filminde!

Hüseyin Alemdar
Sadri Alışık 27/3 Beyoğlu, Ağustos-Eylül 2009

fragman - Kopmuş Aşklar Cümlesi

onları tanıyorsun çocukluğundan geçtiler
her şey bir ruh buluyor kendine geç ya da erken-
sana anlatmak istediğim şeyler var ama uzak
bölüyorum topluyorum bağırıyorum böyle
değişmiyor ki hiçbir şey zaman geçiyor sadece
heyecanlı tutuk bir çocuktan örtük perdelerden
taşındığım evler kalmış hep nedense

Onur Caymaz ("Yaz Tarifesi")

bir/anbean

- Didem'e -

İki film birden sinemalar, kendimi yalnız ve kirli anlama masumluğum; kalkık yaka ceket içinde şiirler karalayan kendine küs ortamektepli hâlim, 16 mm ilçe sineması yalnızı biri ne yapsa kalbini anlatamaz: Yeşilçam uzak suç baba anlamı! İki ayn bedende iyi aynı yaş ilerledikçe, baba ve suç kendinin oğlu masumiyetim gibi bir Araklı, ki masumiyetim gibi! Gelecek program, pek yakında--gelecek anbean gelecek [belki de gelmeyecek!], pek yakında ve gelecek ki, dudakla kalp arasındaki ân demek her biri. Tüm gelecek programlar, pek yakındalar... Sekiz lobi, iki afiş çok zaman [kalpzaman] az ya da çok bir filmi anlatırdı. [Sahi, lobi ve afişler ki, bazen upuzun iki gövdeydi güzel derin! Ah, kalbinizde ten ve Allah sesi, ellerinizde parmak parmak etten ve kemikten ukde trenleri varsa, beni camekânlara gönderin!]

iki/dündeki günah

- Semih'e -

İki film birden sinemalar, jön-jöndam arkasında damdan geçilmez filmler... İlk kadınım ilk evliliğim beyazperdedir derse içimdeki o eski

ve buruk delikanlı; beyaza ağlarım, siyaz'a ağlarım, siyaha ağlarım, yıllara ağlanim da aşka ağlayamam! Filmlerden içime kaçmışlığım, drop drop göl diye perdede kırpığım gözüm, çok odalı kadın cenneti kendime ağlamalarım... Sahi, kulağıma söylenen ilk kadın ilk suç babamın fısıltısı [fısıltı annedir oysal--ah, Cahide Sonku'lu en eski yıllar, Bataklı Damın Kızı Aysel ki bakışı öldürür hâlâ!

Sen Mesrure sen Sezer sen Sezer Sezin! Her yara kabuk bağlar da eskimez hiçbir yara; ilk iki yara Damga ve Vurun Kahpeye, dahası Meyhanecinin Kızı ve Turist Zehra! Sen endam-ı şiir masum dolgunluk, beyazperdenin erkeksi günahı Neriman Köksal... Filmler birer bahanedir dâimâ, sinemalar geri dönse de bah(t)nâme ömrümüzü konuşsak!

üç/mukte

- Nesime'ye -

Sen hep masum kız oldun Aysel abla! Pardon, Muhterem Nur'dun sahi, muktenur kör ve içi çengelliiğne; her genç kız seni bilir de, Üç Arkadaş kalmak kalbe dokunur! İki film: Mezarımı Taştan Oyun, Bir Şoförün Gizli Defteri der bir yüzü daha getiririm, masumluk bir yerde esmerliktir; gidip gidip getirdiğim bu masumluk da Nurhan Nur! Sanmayın ki unuttum sizleri konuşamamaklar kasabasının küçük dilidir nisyan, n'si düşmüş gibi dört parça: Mürüvvet Sim, Ayfer Feray, Serpil Gül, Nilüfer Aydan... Küçük hanımefendi zarifliği, annelik sanatı, romantizm--gelen Belgin Doruk, bildiniz! Korkusu Öldüren Şehir, ağzı Ölmeyen Aşk, yüzü Suçlular Aramızda büsbütün. Aşk bir yaraysa eğer ve yarada nükseden irin içten içe bir sevdaysa o sizsiniz elbette ki Sevda Hanim; hanımeli Sevda Ferdağ! Mahremdeki dünde, öyle bir duvak ve gölle giyinmişsiniz ki teninizi soyunup, kim görse Leyla Sayar der size! Her seniniz taşmış bir Şehrazat, tutku ve cinselliğin kurduğu saf denge sizlerden sene--âh, [Leyla!]

dört/beni mahrem

- Selin'e -

Sonbahar yapraklarına karışan, rıhtımlara ve uçurumlara tutunan asla yalnız değildir; senler öyle bilin! Beni Tijen Par ve Sema Özcan'a, beni Suzan Avcı ve Selda Alkor'a, beni Çolpan İlhan ve Selma Güneri'ye,

beni Diclehan Baban ve Devlet Devrim'e, beni Filiz Akın ve Esen Püsküllü'ye, beni Mine Soley ve Sevinç Pekin'e, beni Sevda Nur ve Mine Sun'a, beni Seher Şeniz ve Aynur Aydan'a, beni Nilüfer Koçyiğit ve Zeynep Aksu'ya, beni Hülya Darcan ve Fatma Karanfil'e, beni Feri Cansel ve Melek Görgün'e, beni Aysun Güven ve Fatma Belgen'e beni Figen Han ve Aynur Akarsu'ya; beni pek tabii ki Mine Mutlu ve Arz'U Okey'e anlatmayın! Kalp ve gözler mahremdir, anlatılmaz! Ah, [benimahrem] bir yergösterici gizemya'sında bana beni sinemalarımda anlatmayın! Beni Gelinin Muradı ve Ölmeyen Aşk bir Pervin Par'a, beni Gecelerin Kadını bir Semra Sar'a, beni Susuz Yaz, Firar ve Kurbağalar bir Hülya Koçyiğit'e, beni Ah Güzel İstanbul, Dul Bir Kadın ve Adı Vasfiye bir Müjde Ar'a, beni Bir Yudum Sevgi ve Kadının Adı Yok bir Hale Soygazi'ye, beni Kurşun Ata Ata Biter, Sahte Cennete Veda ve Amansız Yol bir Zuhal Olcay'a, beni Maden ve Pehlivan karısı bir Meral Orhonsay'a, beni Biri ve Diğerleri ve Düş Gezginleri bir Meral Oğuz'a, beni 14 Numara bir Serpil Çakmakli'ya, beni Berlin in Berlin ve Benim Sinemalarım bir Hülya Avşar'a hiç anlatmayın! Anlatmak kalpdeki ve tendeki tabancadır--

beniiiiiiii mahreemmmm sayıınnnn!
[na
mah
rem!]

beş/çehre

-Fatih'e -

Kendimi yaka paça gitmelerim Galatalı Fatma travması bir Fatma Girik nasıl da... Kâh dün kâh bugün hangi Fatma'ya gitsem kendinden Kaçak çetrefil bir aşk! Yakılacak Kadın, Acı, Gün Ortasında Karanlık birer Fatma her biri. Fat'ma! Ah be Attila abi, ömrün üçte ikisi Acı Hayat'sa esmer başladığın hep esmer kalır: Kadın Severse'den Mine'ye, Vesikalı Yarim'den Metres'e, Ağlayan Melek'ten Hayallerim Aşkım ve Sen'e öyle bir Türkan Şoray ki yıllar ve zaman, etimden ve içimden geçen ters bıçak--aşkın ve yaranın açılmış tüm bıçaklarda susması yıllardır! Birinin çoğu olmak, sapı silik bir tabanca vurmak aşkı, hüzne teşekküre gitmelerde--dağların ve tutkunun hâtırına uluorta ölmelerim ki Seyyit Han bir Nebahat Çehr'e... e-e-e-e!!

altı/cemicümle

— Yılmaz'a -

Film koptu! Film koptu! Araklı'da Beşir Sineması'nda, kopan filmleri selobantla yapıştırırdı ya Ömer ikimizin gençliğinde; beklerken ben, bağırmaz, yarabandıyla yapıştırdığım olurdu filmleri ve kadınları. ["Heyy makinistt! Yahu Ömerrr, kopan filmler değil de sanki cümleler!"] Ah, intiharından bir yıl sonra öğrendim ölümünü Ömer'in, bir ay erken doğanların tüm işi sinemaya ve intihara çalışmakmış, geç anladım! Sadri Alışık Sokak 27/3 no'lu ikinci sınıf bir film ofisinde, nicedir kanadi kink Muhsin Bey rolünü oynayan babama söylemeyin üç yıla yakın bir süredir Yadigâr, Sâdık, İbrahim, Kadir, Sıddık, Kudret, Ömer, Hüseyin, Ajlan, Tugay, Mesut adlanına bürünüp bürünüp öldüğümü. Hoş, babam bendeki benlerin hepsini bir parça bilir de Ömer'i hiç bilmez! Ömer, otuz yıldır kanamış filmlerden kopmuş Yeşilçam cümleleri serpiyor içime hâlâ cemîcümle! [Hey, film bobinlerine kaçmış, kaçmış ve unutulmuş kadınlar!] Hangi bobini döksem şimdi, baş aşağı bırakılmiş bir şahmaran gövdesinden akar gibi dökülür her biriniz: Fonda Ömer'in esrik ve burkuk sesi, kimse unutulmaz! Ben demiyorum, o diyor! Her biriniz solgun birer renk, o günlerden; 1967'den ilk öldüğümüz güne dek, yarabandıyla yapıştırdığımız] kadınlar, ki sizler unutulmadınız da şimdi nerelerdesiniz sahi? Sinema kalbe verilmiş sözdür Meltem Mete, Sevgi Can, Oya Peri (Turkish Alfred Hitchcock Alpay Ziyal'in gizli jöndamı sendin sahi, içi uzak sarışın), Serap Olguner (yok! yok! gözlerini kapat geri dönelim!), Zeynep Tedü (ya cennet ya cehennem ne farkeder, ikisi de takma adı Yeşilçam'ın), Ülkü Özen (ağlamak repliktir bazen!), Seyyal Taner (Agâh Özgüç tek şiir söylemiş sanki, hep size dair ve kaygankara), Piraye Uzun (bu filmlerin hiçbirini saymıyorum, dönersen, ki dönmeliydin! Hem, Alp Zeki Heper dönse seni tekrar sete çağırır mı ki!), Nil Göncü (Erksan usta sağolsun, öyle bir Kuyu'ya gömdü ki seni, öl öl bitmiyor hiçbir kuyu, orda bile!), Hülya Tuğlu, Ece Cansel, Birtane Güngör (konuşsa buruk konuşmasa büsbütün masum), Gönül Hancı, Ceyda Karahan, Ender Doruk, Bahar Erdeniz

(ben, pardon biz birer gün-ah-tık!), Yeşim Tan, Deniz Erkanat, Nalan Çöl, Hülya Şengül (yarası sinema olana ayna kan görünür!), Elif Pektaş, Alev Altın, Saadet Gürses (aşk dilsizdi belki, ne yaptıysak konuşturamadik onu!), Itır Esen, Sevda Aktolga, Melek Ayberk, Semra Özdamar (dünyadan habersiz bir bülbüle hiç kuş denir mi!), Nazan Adalı, Ülkü Ülker, Azra Balkan (gitmiş olamazsın, sosyete tokatın hâlâ yüzümüzde!), Ayşen Cansev, Canan Perver, Serpil Örümcer (bacaklardan başlayan her ömür dinlenir!), Selen Büke, Senem Kayra! ("Bela Çiçeği" şairine sorarsanız, birinizden biri sanki ölmüş!), Filiz

Ersürer, Bahar Öztan, Oya Aydoğan, Harika Avcı (klaket bıçakları dahil her bıçak keser ya, Yeşilçam her birinizde bir ukde kaldı!), Zerrin Doğan, Dilber Ay, Zerrin Egeliler (ah, ten aldatır! gençlik de şehvet de bir yerden sonra kopmuş söz ölüm cümlesi), Deniz Akbulut, Arzu Ece, Filiz Özten, Bilun Nazlıhan, Şehnaz Dilan (alımlı yalanlar söyle ihanetse de inanayım!), Pembe Mutlu, Çiğdem Tunç, Yaprak Özdemiroğlu, Alev Sayın ("Dil ucu yara/Yara ki benden çok/Yakın o yara!" *[Nur İpek Önder, Kan Rüyayı Bozar]* Sen Pembe, sen Çiğdem, sen Yaprak, sen Alev--sahi hiçbiriniz, nerdesiniz!), Damla Coşkunoğlu (Orhan Kemal bile böyle sahici bir "Murtaza" kızı görmedi belki!), Nilgün Akçaoğlu, Fatoş Çelik, Melike Zobu (yıllara saklanma, yıllar aldanıştır; ne masumluk yetiyor bana ne günah!), Zümrüt Cansel, Arzu Aydın, Derya Arbaş (sahi, yaralı Doğu'nun küçük yalanı bir Dilân'dın biraz--ne zaman geceye, meleklere, sokaklara sorsam seni; her şey ölümün gibi kuş tufanı Beyaz Bisiklet!), Aslı Altan, Yasemin Alkaya, Şahika Tekand (Gecikmeli Ankara treniyle geldin [iz]di; içkin [iz], bardağınız], rujun[uz], sutyenin[iz], havlun[uz] ve her şeyin [iz] aşktan ölüme dek tüm gecikmelerdi!((ah, Zebercet'le, tüm gecikmeleri tavan lambası ipiyle boğduk da, o gün bugündür sen bir daha gelmeDin! Din! din! dan! Dan! dan!! dan!!!)

yedi/kader

-tabii ki, Meral'e -

Acımaktan ve ölmekten kurtulmuş yerlerime yaslan, saçlarıma aklar düştü ama henüz ölmedim. Bir filmin galasından çıkmış gibi bir köy kahvesinde, hani gazete sarılmış şişelerde karşılıklı şaraplar içip ağlamıştık ya üç kişi; çocukluğu saymazsak, ah aynı anda üç kişi ağlamaz sanırdım. Sahi, üç kişi tek kişidir bazen! Tek demişken, dilimin kilidinde bekleyen cümlelere sorarsan adım sıkışık makara tekilleşme: Gençliğimin dörtte üçü peliküle akmamış dudak ve göz sözleriyle geçti ağlayarak. İki şey: Kader ve sinema karanlıkta görürmüş! Ağlaman ve acıman geçtiyse, kalbini tut ve söndür ışıkları. Gong vurdu. Bak, bu bizim kitabımız, pardon filmimiz; hadi artık... Bana--b-a-ş-l-a-y-a-l-ı-m!

Uzun Metraj Bir Aşk

Bir şiir okunmaya başlandığı anda gizli sözcükler
yerlerini almaya başlar; onlar ancak okuyucunun birikimi,
şiire, şiir diline yakınlığı ölçüsünde ortaya çıkar.
Sinemadaki karşılığıyla söylersek; bir film bitiminde,
gizli görüntülerden oluşan çağrışımsal filmin
doğal ve gelişigüzel kurguda düşperdede akması gibi.
Cengis T. Asiltürk ("Sinemada Şiirsel Anlatım")

* * * * *

Senden kalma bir migren bu sinemalar bana
bırak ağrısın kafam
âyine-i devran küçük ölmelerden yapılma kanyara ân ân boşluklarım
beni anlatır nasılsa Son Kuşlar ve Umutsuzlar arası Baba ve Ah Güzel İstanbul ağlaması(sahi ya ağrı ya Ağrı İstanbul'da olsa da insan âh
ikisi de kafadaki doğudur sinemada
Herkesin içindeki sevgili gibi bir şey bazen beyaz bazen siyah çokça da sepya!
Kim ne derse desin mutlaka tutma yeri vardır insanın
Her zaman konuşmaz gözlerde bekleyen cümleler
cümlelerin kilidini çözen dil ya da anahtardır zaten gidip gidip filmlere sor hele aşkı da migreni de usul sesle söyler hepsi
İkinci vizyon filmler gibidir içi yaşla dolan içinden şakağına aşka doğru beyazlayan adam
ah kalpten siyaha... g-i-t-m-e-n-i-n bile dili ve anahtarı beyazda!

* * * * *

Gençliğimden ge[n]çtiniz nasıl da
sizi tanıyorum her halinizle (bildiğim ve anlatmak isteğim şeylerdiniz her biriniz
Acı'dan Bedrana'ya gözdeki gönül Ölmeyen Aşk'tan Camdan Kalp'e öte yarılma tenimden içeri
Hikâyem sizlerde görünsün isterim şimdi
Dokunmayın bana(artık dokunsanız da göz sesi ağlayamam ben
resimlerde kaldım kendimi geçtim yıllar var Aşkyara kalbimi doğu yaptı sinemalar bunboğuk öldüm zamansız
Kendimi kandırmalarımın en genç resmi orda
Siz benim kırık ve öteki galama gepgenç gelmiştiniz(bir yanım kırık

cam bir yanım öte oralardan
Avuçlarıma kırılmış parmaklarımı bir bir açın her biri aynı ben bordo yaşamalardan(
Beni perdeden beni seslerden beni kendimden ah beni kalbimden alın!

* * * * *

Aşkın sade dudağında durmalı ağzım
çok yakın çekim yaz suskunu pelikül bir öpüş gibi
ordan akmalı rüyakar ve figân görüntüler birer sepya bükülüşle rüyakârca
ömrümü konuşmalı ve sûretim olmalı hemhal Sevmek Zamanı tadında kendime kadim sır herdem Hayatımın incelmiş hüznünden içre hareketlerle ince sinemalarca ince aşklarca ipince duruşlarca dolmalı cam vazosuna günlerimin Nasılsa sinemanın kuğu kalpli çocuğuyum ben
Afişlere bakarken ben tutup sessizce biraz daha yukarıya kaldırın kalbimi hayallerimi bir de kalplerinizle
Ömrümün kadrajlara bölünmüş uzun metraj aşkı ol sen de ey harf kadınım
Şiirin ve sinemanın hüseyni edasıyla bak bana
Şeffaf ve şehla bakışlarınla beni ve gözlerimi uzun uzun kendine daya ve beyazla
Safbeyaz bir susmalar denizi yap benden ve gözlerimdeki ağlamaklı siyah-beyaz seslerden
Aşk da gizli sestir zaten bazen de düşük kare saklı söz söküklüğü senden bana
Tenin gecenin bittiği yerde sereserpe kendiliğe devrilen sesil iç kanama.

* * * * *

Epeydir korkmuş çocuk dudağı asûde bir mutluluğum senden İkide bir yanı korku yarı aşk ellerimin yerini değiştiriyorum sendeki sesimde Sesim ki Acı Hayat Susuz Yaz ikiye bölünmüş bir düşün parça parça ikiye bölünüşü gibi bir şey kalbim ve ellerim Durmadan bir şiiri kendime anlatırcasına sinemalardan yapılma bir dil gamzesini biriktiriyorum avuçlarımda
Kalpzaman Yeşilçam bir susmakmış sanki aşkın tek serveti
Yüzümde filmografisi ve kalbi dondurulmuş orta yaş bir adam mutluluğu
Öyle bir mutluluk ki bu drop drop mutsuzluk bir o kadar da
Aşk ve mutsuzluk hâtırına uzun uzun susuyorum seni ve sen û lal ellerini Ellerin ki ömrümün yakasındaki iki küçük sis dokunuş

Ellerin ki içimde uyuyan iki derin kesik gibi Vesikalı Yarim
Balık burcu melankolimin pembe ışığından geliyorum sana
Dudaklarım seni bana şiirlemeklerden mor dublaj
Bana bu aşktan uzun metraj bir aşk değil alâcâ ve upuzun bir bırakılmış kalacak
Bomboş b-e-y-a-z bir sayfa!

* * * * *

Seni kendime ayırdımdı sahi
Aşk bir zambağın kendine kapanmasıdır demiş de kalbim ve klaketim
yeni[k] özcümle ezcümle kendimden yapılma bir filmle sana başlamıştım yine
Anne ve baba işaretleri gibi aşk da bir işarettir bazen
Göğsümün ılık aşıkane karlarında uyumuş da uyanmıştımdı sanki
Adı büsbütün aşk olan Hayallerim Aşkım ve Sen dönüyordu o ân içimin makarasında
Kapanmalar ve örtünmeler efektiyle durgun ve karışık köy akşamı bir aşktım kuytumda Yalnızlığın ve kırık döküklüğün ıslak renkleriydim orda
üzülmüşlüklerden olma bir Beyaz Mendil lütufkârı Lütfi aşktan çok kendini ağlayan

O gün bugündür nedendir bilinmez dünya derin
bundandır bende sinema çıkışları kırılıp kırılıp kendine yapışarak ısınması içellerimin
Hüzzam makamında ses duvağı birer tenha dokunuş aslında her biriniz

herkesten bir de kiminizden nişâne iki hüzün(üüz) bazen

* * * * *

En küçük bir kımıldanışta ellerimin gölgesiydi düşen senden
Yanıt alamamış gözlerimin Otobüs Yolcuları sesiydi üşüyen
cümle cümle aramızda

Uzun uzun kendimi tutup ağlamalarım ki sinemanın ve aşkın üşüme şiiriydi sanki
metraj bir soru gibi
Beyaz beyaz uzun Derin yara susmalarım ki nicedir klaket sorusu zaten
kalp noktası mahrem olanın aşkı gibi kesik yara yakamda hala
Şimdi yedi klaket bıçağı meczûp ve acemi gün gün itiraflar kesiyorum kendime

Yıllarımı geriye sarıp hayatımın sinema günü pastasını yedi dilime ayırsam ağlar yedisi de:
Sadece jiletiyle anladı beni
Şair olmamalıydım
Gelip geçen her günü anı boşluğunda öpmeseydim keşke
Çocukluktu ruj harflerden kendime kalp aşklar boyamam.
Yalnızlık vakitlerinde gidip onda bûsemi aramam saflıktı
Yolladığım moraşk mektupları içime koklatmam hataydı
Cahillikti hayatın kir pastasına pembe mumlar dikmem
Ben beyazdım siyahta da
Sinema hiç olmamalıydım

* * * * *

İnsanda bekleyen cümleler aşk kadar önemlidir daima senden
öğrendiğim sözlerin yalnızlık ustasıyım hala
Her ân her zaman bakıldıkça görünmez insan nesnesi sahi
Her günün biterkenki bordo ıslığı göğsümün saklı yerinde kaç zamandır
kaç zamandır sinemaların bitip bitip başlayan cam fısıltısı Biri ve
Diğerleri biçimi bir ahrenk içimin beyaz perdesinde

Ne ki kirbeyaz hayat da ince bir kış gibi
hep akıyor hep akıyor hep akıyor
)aktıkça akıyor Mizanseni de replikleri de kare kare mor yenilgi aktıkça
sonra bir infilakla gövdenin enkaz hâli birden
Yıkıntılar arasında kalp defterlerini arayan iki enkazâşık ellerimiz
Aynı şehrin apayn yerlerinde boşluklarımız tabii ki en çok bulduklarımız
Her ses her sayfa hayatın parçalanmış hâtıra defteri
suç ve masumiyet s-a-r-ı-s-ı

* * * * *

Şimdi uzaklardan içime doğru kesilen ellerimde iki eski ağrı gibi boylu boyunca ömrüm duruyor
iki uzaktan biri Pasolini biri Pavese öylece
)iki uzağı kendimce gözü Erksan dili Kavur uzun sekans bambaşka bir Yeşilçama çevirmişim
Gövdemin bir yarısında Decamerone ve Senin Köylerin öbür yarısında ben û ben Kuyu ve Gizli Yüz üşüyor iki uzak kış renginde
Acı Aşk ve Çocukluğun Soğuk Geceleri ise gidilememiş şimdinin kır evi hüznünde

Ah şimdinin kör viraj kalpli bu uzun metraj aşkı bende
Parmaklarımın görme uçlarında on ses on dize on dakika aralarda biriken melodram kadın iltihapları
bakma parmaklarım pul pul on küçük morarmış patates mühür leke leke sinemalardan
)yedisi Yedinci Mühür ayrıca
Ömrüme ve hayatımın aşk seslerine saçılmış lal siyah iltifat topu her biri hançer k-a-n-ı-m-ı mühürledikçe!

* * * * *

Dinmek bilmeyen ben uzun metraj bu aşkta işte dindirdim kendimi
derim ki gelmeyin dünya derin

Ah sinemalar ve kadınlar olmasa herkes az burada
Pelikule ve bu kâğıtlardaki montaj hatası seslere gömdüm hayatımı bir sonsuzluk gibi
bir sonsuz iç kanama gibi dize dize kare kare bu aşka kalbimi
Benim olmalı oradaki ağlak sis uzaklık ve dudaklarındaki donuk dublaj
Sinema önlerinde biriken yakası fena bıçaklanmış yalnızlık imgem
)konuş bana nerdesin!(
nemli gözlerimdeki kristal giyotin
)O çok çocuk hâlim misket hatıra
akşam ezanı üzüntü
Bu yaradan da yarasızlıktan da iflah olmam artık
kendimden yaptığım film kader gibi karanlık (senden topladığım diyaloglarsa geçmişimi kanatan sapı silik kapanmış yedi bıçak gibi önü yüzü kan cebimde saklı(

Şimdi kapansın perde yansın ışıklar
ama lütfen ama lütfen!

Bendeki kendiniz i-ç-i-nnnnnnn.

Sâdık! Sâdık! Sen Şimdi Nerelerdesin?

Görüyorum ki yanılmışım, aldatılmışım. Alacağın olsun benim hikâyedar dostum... Alacağın olsun ama, peki sen şimdi nerelerdesin?
Sâdık Karlı ("Eski Kış")

Ben nerde sinem a! desem Sâdık, senin olan pervasız, asi, sitemkâr ve narsist ses gelip beni bulur! Sinema olmasa her seste irkilir, şiir olmasa her karanlıkta boğulur(d)um herhalde! Boğulmak mı dedim, boynunu ve bileklerini seviyorsan beni daha fazla üzme n'olur; çık gel bir yerlerden SâDîk! Sinema denen kalp göz yalanı bu âni koşu uzaklardan yakına gelmek değil midir? Yeşilçam yedi sokak, yedi boğum kana bıçakla konuşma masumiyetidir çoğun. Sahi, şiir ve sinema mi dedim; bu ikisi ki, tutku ve yazgı anlamında bendeki sen gibi. Bendeki sen, sendeki ben ki sayfaları ortadan ikiye bölünmüş klasik Yeşilçam senaryosu; her sayfası ortadan ikiye bölünmüş... Sahi, ikiye bölünmüşlüğü Yeşilçam'ın hangi sokağına salsan seni de beni de herkes tanır/dı. Sen bazen cebinde gezdirdiğin ölüm jönü resmine Cumali derdin ya; Cumali'nin incesi kalını, kısası uzunu, darı genişi olurdu ve bütün Cumaliler varoş ve köy kokardı. Sen Sâdık, Eski Kış'ın finaline yakın bir yerde şöyle mi demiştin: "Cumali diyorum, Cumali... Beni öldürür müsün? Dostluğumuzun hatırı için yapar mısın bunu? Şuracıkta.. sonra kaçar gidersin köyüne, kimse sana ilişmez, bulmaz... Cumali kapının ağzında, elinde küçük bavulu, şaşkın, bir deliye bakarmış gibi bakıyor, gözleri çok, çok derin okyanuslar renginde ve sanki o derinlikte birileri ağlıyor, dertleniyor... Bakışları beni delip geçerken, ama siz zaten kendinizi öldürmediniz mi?" Ah be Sâdık bu ses senin mi? Sen bunca yıldır nerelerdesin benim keder yanım ve hikâyedar dostum? Yeşilçam ve hatının için yapılacak her şey uzak kış sende gizli, yokluğunda her şey birer küçük korku. Bugün, seslere tutunarak derin ve düşük kare yaşamalar biriktiriyorsam, bil ki hemen hepsi senin hatırınadır. Belki de sen bensin! Bak, Yeşilçam dedim de, şunları biriktirdim hatının için. Sâdık.. Hayır. Sâdık! Sözümü kesme, belki böyle daha iyisin! Senin yokluğunda hiçbir filmin adı Arkadaş değil, Endişe değil, Su da Yanar değil, Delikan değil, Mektup değil, Bekçi değil, Çıplak değil, Muhsin Bey değil, Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni değil, Adı Vasfiye değil, At değil, Kardeşim Benim değil, Hazal değil, Adak değil, Benim Sinemalarım hiç değil! Ne Yeşilçam ne Beyoğlu; birer semt izbeliği her biri, köy bile değil!

Senin yokluğunda Sâdık, daha bir soğuk Yeşilçamın her sokağı. Bekçi bir dilsiz Nurettin Karasu sürç-ü lal ve selâmsız; figüran kahvelerinin hiçbiri yerinde değil. Bir ara sokağın, bir yokuşun, bir çıkmazın bile adı değil Sami Hazinses, Kudret Karadağ, İbrahim Kurt, Kazım Kartal, Ferda Ferdag, Mine Mutlu, Yıldırım Gencer, Alev Altın, Tugay Toksöz, Ajlan Aktuğ, Kadir Savun, Osman Alyanak, Feri Cansel, Muharrem Gürses, Vähi Öz, Yıldırım Önal, Atilla Ergün, Nizam Ergüder, Yadigar Ejder, Mehmet Samsa, Yavuz Selekman, Aydın Haberdar... Sâdik!--

* * * * *

Bir sokak adı olabilir ölüm belki ama; hiçbir sokak ölümü anlayamaz ancak!

Ben nerde sine ma! desem SâDik, hüznü sen olan biri Pepo Kuşu olup gelip oturur sineme hâlâ. Sinemdeki her lobi, her afiş, her fotoğraf bir ucunu kaldırsan senden bana kanamadır! Her şeyin altı aslında üstünü anlatır SâDIK! Aslolan alttan gelen duygulardır, şiir ya da sinema iki dilden birinin gözünü susar da seni bana anlatır bu sokaklar. Bu sokaklar ki, hangi filme sorsan yönetmeninden oyuncusuna, kameramanından işıkçısına, figüranından setçisine birbirimize konuştuğumuz, birbirimizi sustuğumuz uzaklardı. Ah SâdiK, ah ki ah! Emek Sineması'nın arka yakasında bir yerde sade bir sokaktı ya Yeşilçam; Beyoğlu'nu semtten saymaz, senle ben Yeşilçamı kalpzaman bir semt yapmanın hayalini kurardik; Tünel Pertavsız Sokağı'ndan başlar, Sıraserviler Billûrcu Sokağı'na dek şiir-sinema, aci-sevinç, perende-paranoya korkunç depar birbirimize benzerdik/dim!/dik! Ben gizli sinema ormanlarımı Meşelik Sokak girişine dökerdim, sense bilekleri iğneli uzun çekim düşlerini Çukurlu Çeşme Sokağı'nın alkol dökülmüş çukurlarında yıkardın. Yeşilçam bakışlarımızdan yapılma bir semtti Sâdık! ah, Yeşilçam; sokak sokak, düş düş boşluklara bakma Allahımız [dı!] Yedi sokak yetmiş yedi hayal, hayalden de öte bir şeydi kalp yerlerimiz. Yönetmenlik tutkusu, yazma nöbetlerimiz olmasa günün her saati klaket bıçağı darbelerle yakamızdan göğsümüze kayar da; el el, bıçak bıçak o dakka ikimizi de öldürürdü. Her nedense, yönetmenlerimizi semtimizin devamlı sakinleri, kalbimizin sıkıntıli müdavimleri sayar da, yönetmenleri bir filmlerini iki kez severdik. Senin Tutunamayanlar diye hiç bitmeyen bir romanın, Eski Kış diye uzadıkça uzayan bir hikâyen, benimse yakınlaştıkça uzaklaşan Gebze bir Anayurt Oteli'm ve Arzu'anım bir Sevmek Zamanı'm vardı. Hatırla SÂ'dîk!, n'olur hatırla!! Hatırım için olsun hatırla, ölüm ki hiç de hatır işi değil! Nasıl da gidip gidip gelemediğimiz filmlerdik, hatırla!:(

Ah Güzel İstanbul, Atıf Yılmaz [Ömer Kavur]--Başka dil, başka ses, başka renk, başka başka İstanbuldunuz ikiniz; sahi, ne zaman öldünüz!

Beyaz Mendil, Ö. Lütfi Akad--Yalnızlıklar rıhtım, aşklar acı ve vesika Sâdık!

Duvaklı Göl, Şadan Kamil--Öyle ya da böyle her gençlik günahtır! Göl'ün duvak, gözlerin damatlıksa.

Mor Defter, O. Nuri Ergün--Susmak konuşmaksa, yıllara ve defterlere bak.

Sevmek Zamanı, Metin Erksan--Sûretin varlığım/ız/dı, aşk da suretler de ünlemdi!

Baba, Yılmaz Güney--İstanbul'dan Muş'a, İzmir'den Van'a her baba sesi mandolin!

Gurbet Kuşları, Halit Refiğ--Maraş'tan gelmiş eksik bir hayat, başı sonu hep dram.

Sonbahar Yaprakları, Nejat Saydam--Gitmek kadar turuncu kalmak kadar mor kalbin!

Kara Duvaklı Gelin, Mehmet Dinler--Aşklara yüz beğenme! Her nikah, her evlilik kendi çığının altında.

Günahsızlar, Faruk Kenç--Babamdan bana öylesine bir Oya Sensev sevdirdin ki; o gün bugündür film ofislerine uğrayan tüm kadınlar ki hâlâ saf ve günahsızlar!

Hatıram Olsun, Muharrem Gürses--Ha dram, ha melodram herkes kendinin hâtırası Muharrem Abi.

Şehvet Uçurumları, Aydın Arakon--Çok uçurum öğrenen, önce kadınlar[in]a yenilir Hayat Cehennemi'nde!

Altın Mezar, Mümtaz Alpaslan--Hayat dahil her depo unutulmuş bir hazinedir canlar! İş akdiniz teveccühünüzdür, Dost Film'e uğrayınız!

Denize İnen Sokak, Atilla Tokatlı--Sâdık! Sâdık!! Ah, denize ve kendimize inen bir sokağımız, pardon bir filmimiz bile yok bizim!

İnsafsız, Semih Evin--Kan yaraya konuşur da, kurşun kana konuşmaz bacım!

Artık Sevmeyeceğim, Muzaffer Arslan--Aşkta kararsızlık olmaz Nesrin; pardon Leyla! Aşkta tek şey düşünülür, sadece sevişmek... Ne yapsak, aşka kara iki gözdü Yeşilçam: Biri Kemal, biri Cahit.

Aşk Durağı, O. Nuri Akıncı--Limandaki direkler ormanında ölmüşsem, ne duraklar aşktır, ne aşk durak!

Soluk Gecenin Aşk Hikâyesi, Alp Zeki Heper--Sâdık!!!, Aşk ve Piraye dahil, Alp ve Zeki dahil, Şahin Kaygun ve Hüseyin Peker dâhil, Mine Sun ve Alpay Ziyal dahil, Erdoğan Kar ve Zuhal Aktan dahil, Abdurrahman Palay ve Meral Zeren dahil, Taner Aşkın ve Lale Belkıs dâhil, Eriş Akman ve Songül Ülkü dahil, Süleyman Turan ve Mine Çayıroğlu dahil, T. Fikret Uçak ve Sevtap Parman dahil, Orçun Sonat ve Melek Ayberk dahil, Erol Durak ve Orhan Çağman dahil, ben ve sen dahil her şey soluk ve kayıp bu semtte!

Duvarların Ötesi, Orhan Elmas--Aşkın ve senin mahkûmunum, gözlerine söyle beni tutuklasın. Yıllara ve duvarlara sor, beni sana konuşsun!

Son Kuşlar, Erdoğan Tokatlı--Kızlar büyüdükçe ev ev, kalp kalp, düşaçı büyük evlilik; aşksa hep küçük kalmak demekti. Küçük şeyler ölmez Sâdık!

Bedrana, Süreyya Duru--Ah, bir elin el değmişlik, bir elin el değmemişlikse Bedrana; üçüncü bir el çıkar içinden ve tam yeri, hemen burada öldür beni!

Tütün Zamanı, Orhon Murat Arıburnu--Parmaklıklar güneşi keser de aşki kesemez, bilirim. İçime çektiğim de dışımda tuttuğum da senin tütünün Zeliha!

İmzam Kanla Yazılır, Mehmet Aslan--Aşk ve tabanca kaderin ağlarına takılan biri, nara da zara da gitse tanınır imzasından!

Mağrur Kadın, Nevzat Pesen--Bütün kadınlar mağrurdu; şiirlerde, hikâyelerde, romanlarda, filmlerde. Boynu üç ilmek sonbahar olan bir gün ölür elbette. Aşk ve ölüm, kadın varoldukça mağdur.

Üç Arkadaş, Memduh Ün--İçimiz derinine yarılsa; belki de, bir şarkıcı ve üç arkadaşız her birimiz aslında, Sâdıkkk!

Şehvet Uçurumu, Ülkü Erakalın--Duygu Film'e sor beni; kalp, ya duygu ya uçurumdur. Lekeli Aşk'tan Ben Sana Mecburum'a, Yeşilçam Sokağı'ndan Uçurumdaki Kadın'a her film[im] benim sana öldüğümdür. Ah, yıllar geçse de hangi film[im]de kimin nefesini dinlesem buhur, kimin suyunu içsem büsbütün zehir!

Ben Öldükçe Yaşarım, Duygu Sağıroğlu--Ah, her aşk saf ya da biraz kirlidir başlarken; yarısından sonra kah karışık duygular akıntısı, kah çürük kan kirlene kirlene derinine dolar üç harfinden.

Mazi Kalbimde Yaradır, Osman F. Seden--Mazi yara değilse nedir ki Şük/r/an!

Allı Yemeni, Sırrı Gültekin--Ne Mine, ne Tugay; sözleri tok da, gözleri hiç de mutlu değil oralarda!

Sayılı Kabadayılar, Hasan Kazankaya--Tophane'den Balat'a bıyık bur Osman, bu şehr-i İstanbul'un üçte ikisi senindir!

Yaşamak Haram Oldu, Çetin Karamanbey--Sana konuşacak bir ömrüm daha var, sen benim son türkümsün!

İzin, Temel Gürsu--Atlara devrim de Sâdık! Aşktır atların son uykusu! Bir Adam Yaratmak, Yücel Çakmaklı--Şimdi artık neyi hatırlasam hepsi bir anı.

Ölünceye Kadar, Safa Önal--Bana bir tek sen kalmıştın ya hayal yaşım, şimdi sen de platonik espas anlam karışığı kırkbeş yaş sessizliği(m)sin işte! Ah, her kadın lekedir bir yerde--ağzı sinema gözleri şiir her kadınla leke leke evlensem, leke leke ölsem!

Aşk Arzu Silah, İlhan Engin--Bana Aşk de, bana Arzu de, kendine Silah! Nasılsa, Kadın Düşmanı çıkmazında üçümüzden biri mutlaka ölecek. Sen ya da ben, artık sokaklara çıkmayalım n'olur! İçimizden, pardon ikimizden bir öldü Sâdık!

Toprağın Teri, Natuk Baytan--Bu gözyaşları bu paranoya tanıdık bir yerden. İnsan öldüğü kadın[l]a gömülmeli be usta!

Uğraş/Ölümden Ötesi Yok, Hidayet Pelit--Aşk ve kavga, göğsüm yangın yeridir! Ellerime aşk, emeğime kavga derim.

Hababam Sınıfı, Ertem Eğilmez--Kalp ve ayna kırıkları için yanında

merhem taşı. Sınıflar hepi topu on sıra, okullar ömre sığmayacak kadar kısa. Hasan Boğuldu, Orhan Aksoy--Vakitli vakitsiz yaka/n/ma gül takma Sâdık! Gül ki tuz olur da kalbe sızar! Ah, vaktin vücuda intiharı töreler!

Üç Halka Yirmibeş, Bilge Olgaç--Şehirler ve kasabalar arama kendine. Kumpanyalar da panayırlar da hiledir!

Karanlıkta Uyananlar, Ertem Göreç--Bugün Mayıs günlerden! Ellerin, gözlerin ve kalbin karanlığı yırtıp anlatsın seni: Duyan ve anlatan yerlerin nasıl da işçi

Turist Ömer, Hulki Saner--Almanya'dan, Arabistan'dan, uzaydan nerden gelirse gelsin yalnızlığın Sadri'si bir adam kendi şapkası altında. Biri ve Diğerleri, Tunç Başaran--Ne kadar da yağmur ve aşk gece, beni eve ellerin ve ağzın bıraksa!

Satılık Kadın, Aram Gülyüz--Apartman kapıcıları bile senin aşığındı Feri, pardon Nevin! Çıkıp gelsen, senden sebep birileri mutlaka ölür!

Maden, Yavuz Özkan--Göğü, suyu, toprağı herdem dinledim; kavga insandır, meydanlara çıkalım!

Hazal, Ali Özgentürk--A oğul, bu dağlar konuşmazsan ses vermez! Bak, susman oğul da, sesinin dağlardan yankıyıp dönmesi hiç de erkişim değil! :Pehlivan, Zeki Ökten--Her ömür bir yerde özürdür bedene. Sen aşkım, helalim, kadınım ve özrümsün benim!

Kurbağalar, Şerif Gören--Ah Elmas, gece olmalı gidip bir yerlerden topluyorum seni ve kendimi! Yüzük parmağıma kadar tüm parmaklarım aşka benzer kurbağa kesikleri.

Kuyucaklı Yusuf, Feyzi Tuna--Her yaşın mendil cebi aşka çıkar Muazzez! Çok kırmızı mendilim, küçüğüm benim!

Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu, Engin Ayça--Bütün sokaklar geliş geçişlere dardır ya geceleri, aşk bile soğuk havalarda kendine sokulur.

Çirkin Kral, Yilmaz Atadeniz--Nurlan! Nurlan! Tabancada gül açtırma ustası bir çirkin adam bu aslında! Bak, her ölmenin bir şiiri var da öldürmenin yok ama!

Uçurum, Feridun Kete--Kasabalar köylerin ağlamış hâlidir, beni köyüme götürün!

Mum Kokulu Kadınlar, İrfan Tözüm--Sağ elim makas, sol gözüm anahtar deliği; ah Sadık! Elle gözün ibadeti herkese anlatılmaz.

Tersine Dünya, Ersin Pertan--Erkek geldik erkek gitmeyelim diye, üç günlüğüne tersiyle düzüyle bu dünya sizin kadınlar!

Gurbetçiler Dönüyor, Çetin İnanç--Herkes kendinin gurbetidir Sadık! Kalp makara, taşra sinema; baba/n/ma sor, o bile söylemez gençliğini?

Yabancı, Yücel Uçanoğlu--Bu kasabada, bu kumsalda ilk öptüğüm şey rutubetimdir!

Ölüme Yalnız Gidilir, Remzi Jöntürk--Ah, bu gözler artık benim değil! Hiçbir aşk, hiçbir ölüm örtemez suçsuzluğumu.

Ponente Feneri, Şahin Gök--Yerin ve göğün ortak sessizliğidir ıssızlık gecede. Fenerci bir kadın dişil yorgunluktur, anlasa anlasa kendini anlar.

Tatar Ramazan, Melih Gülgen--Hapishanelere güneş doğmuyor mu desem? Yok yok, öyle değil Sadık! Koğuş koğuş, ranza ranza, volta volta cinnettir hapishaneler; çok git de kendinde ölme!

Çırılçıplak, Oksal Pekmezoğlu--Sen ArzuuU, iki farklı bıçak ucunda şarkıcı ve şarkılı hâlin nicedir!

Yaranamadım, Mehmet Alemdar--Konuşmak protest, susmak arabeskse; her ömür bir yerden sonra Müslümîdir, kendinden özür diler.

Ana Yüreği, Yavuz Yalınkılıç--Belkıs! Fatma! Belkıs Fatma! Her evlât böğre bastırılmış bir türküdür, unutma!

Ben nerde sin e ma! desem Sâdık, senden bir parça bende/n kopar hala! Ah, iki yakamızdan biri sinema şiir akşamlanına giderdik ya hani: Bazen senin hiç sevmediğin Su da Yanar bir akşama dönüşürdü sokaklar. İkimizin ortak ve iç içe yanıydı o vakitler, her sokağı her hüznü büsbütün Yeşilçam olan bir semti derinine yaşamak... Senin ara sıra kendini dinlemek için gittiğin Asya adında bir film şirketi/n vardı, benimse soyadımı alan ikinci sınıf bir film şirketinden ziyade köylerimi kendime anlattığım çekyat hüznü bir ofisben'im; Sadri Alışık Sokak 27'de. Geceleri birbirimize anlattığımız hikâyeler sonra nasıl da

hayatımız oldu Sâdık! Ben ne zaman boş bobin Yeşilçam'ı sensiz yürüsem İstiklal'e bile bir türlü çıkamam. Hani Beyoğlu'nun [Bak, ilk defa Beyoğlu dedim! Adını Yeşilçam diye aşk ve iman ettiğimiz Yeşilçam bizim cennetimiz, semtimiz olmalıydı Sâdık!] arka yakası ya da arka sokakları der de semtimizi aşağılardı ya ne idüğü belirsiz birileri. Bu da bir sadakat ve inanmışlık değil mi, onbeş yıl aile hayatı gibi yaşadım Beyoğlu'nu. Bir Şerif Gören filmi olan Beyoğlu'nun Arka Yakası'nı nasıl da sevmiş, kendi filmimiz yapmıştık Sâdık! Hatırla, buna benzer bir hikâyen vardı senin de. Yeşilçam'da o vakitler insanlar da hikâyeler de birbirine benzerdi. Sen de ben de kopmuş filmlerden dökülmüş şahmaran metaforu bazen Çukurcuma'ya, bazen de Tarlabaşı'ndan aşağı Dolapdere'ye yuvarlanırdık sanki! Bu sokaklar benim olduğu kadar senindi, ben yanım bir o kadar da sendi Sâdık!

* * * * *

Sinema sadık insanların cenneti, Yeşilçam sâdık insanların mekânı olmalıydı. Senin adın bu sokaklardan birinin adı olmalıydı Sâdık!

Ben nerde sin e ma! desem Sâdık! Ah, aruk demiyorum, sin yanım sin olalı hiçbir şey demiyorum! Kendimi vuruk kalp, sinema önlerinden alıp gece çökmeden eve götürüyorum, bağışla. Sen orda rahat değilsin, biliyorum. Sen orda adı Mektup bir filmin zarfı bile değilsin biliyorum. Sen orda, Ali Özgentürk'lü adı Bekçi olan bir filmdeki dilsiz bile değilsin biliyorum. Ah, benden çok sen derdin: Dinimiz hiç olmadı ama, bu Yeşilçam bizim dinimiz! Sonra, projelerimiz yatardı da okkalı okkalı dine ve Allah'a küfrederdin sen! Ey benim isyankar yanım, ey benim kendine akmış kanım-- Sâdık!

Ah hatırla, yaşamak sende o kadar çoktu da her şeye az derdin hatırla! Bazen de ölüm hariç hiçbir ezberin kalmazdı ağzında. Yeşilçam'ı Yılmaz Güney'den ibaret yapardın ya bazı bazı--Arkadaş, Baba, Ağıt, Seyyit Han, Duvar, Yol olurdun da kendine ve düşlerine; çok gitmez vizörsüz yönetmen ömrüne dönerdin. Ömrün ki az siyah çok beyazdı senin S â D 1k! Sanki gözüm yumuldu dilim sürçtü de sin dedim S â d î K,,, beni bağışla! Kim ki kendine çoktur, aslında hiç ölmez! Bilmem kaç yıl var, sen yoksun diye filmlere ve galalara gitmiyorum. Senle yanım bıraktığımız filmleri çekiyorum gizli gizli. Artık daha çok geceleri dinliyorum ya Yeşilçam'ı, Erman Han'ın önünde sıra sıra masalar dizili. Hiçbir masada sinemadan eser yok sahi! Oysa sen ben ikimiz, herkeste bir bizde iki bu Yeşilçam'ı yedi sokak yedi arka geceleyin bile güpegündüz yürürdük.

Bak, herkes kalabalık ama herkes kendinden az burda Sâdık.
Sin
dedim ya, ister yanlış anla beni ister doğru. Hayat her ikisi, anla!
Gerçekte hepimiz kendimizden yetmiş harf yedi cümle aziz Sâdık!

* * * * *

Ah, başla(n)mamış filmlerimiz için Atıf Abi'ye, Ömer Abi'ye, Orhan Abi'ye selâm söyle!

Ben artık si ne ma! desem de demesem de aklıma sen ve Yeşilçam geliyor Sâdık!

Buralara bir yere, bazen ince cümle bazen İnce Cumali anksiyete ve üzülmekten kopmuş biri geliyor sabah akşam. Bu biri dediğim sen olmalısın! Ağzında senden yapılma on bıçak, o on bıçaktan yedisi ikimiz! Ağzına dizdiğin sözler orda bile nasıl da sen Sâdık!

Bir sözün Sadri Alışık sokağına “uzağımı düşmüş ilk gecesin” diyor, doğru! Bir sözün Ayhan Işık sokağına "her giden kendine yalnızlıktır, ağnsını döker" diyor, hem doğru hem değil! Bir sözün bir uçtan bir uca Erol Demek! Bir sözün ki, Alyon sokağına "her sokak aktığı kadardır" diyor, çok doğru! En hüzünlü sözün ki, yedi adımlık bir sokak adı gibi Fuat Uzkinay! Sözlerinden ikisini Hasnun Galip ve Tel sokak diye diye alıp gideceğim! Bazen gidip gelip şiir de söylediğini kulağının dibinde akan ırmaktan anlıyorum! Sen ki, sinemalara çokça şiir katılsın isterdin. Kardeşim Benim bir Özcan Özgür sevmişliğin vardı bir vakit, "sıcaklardan ne alırsınız efendim!" Sahi, sende susmanın da bağırmanın da rengi beyazdı Sâdık! Ah, seni hatırladıkça uzağını giden bir gençliğim şimdi! Elimde Yeşilçam filmlerinin makara makara tüm bobinleri. Filmler içime içime döküldükçe sen bir yarayı kendim gibi acıyorum!

Ah, sırası mı şimdi kopuyor birden ikinci makarada tüm filmler
Si ne ma
sin e ma
sin e ma üçe bölünüyorum:
Sâdık Sıddı Hüseyin!

7 Sokak 77 Hayâl 777 Yüz!

Yeşilçam, dışardan girecek yeni sinemacılara, gençlere kapılarını kapamakla suçlanır durur. Bunun gerçek olmadığını söylemek zorundayım. Sinemaya girdiğim ilk günden beri herkes bana yardım elini uzattı. Ben de ustalarımdan gördüğüm gibi davrandım herkese Benim tanık olduğum kadarıyla, başka sinemacılar, ben ve arkadaşlarım her iyi niyetle Yeşilçam'ın kapılarını açtık. Sinemanın olağanüstü zor koşullarına dayanamayan, başaramayan, kaçan, suçu biraz da kendinde aramalı.

Atıf Yılmaz ("Söylemek Güzeldir")

1/ ADI: SADRİ ALIŞIK SOKAK!

Bir sokağı konuşturmak bir semti konuşturmaktır çoğun. Eğer iliklerinden kalbine her şeyi söylerse tabii. Bazı sokaklar ne kadar konuşsalar da yedi sayfa yetmiş kelam eksiktir söyledikleri. Tıpkı Sadri Alışık Sokak gibi. Önceki iki adı Bursa ve Ahududu bir yerde gizemidir onun, ne yapsa her şeyi konuşamaz. Bundan olacak ki kalbi sürç-ü lâl, her sözü buğulu ve titrektir. Atıf Yılmaz'dan Zafer Par'a, Ömer Kavur'dan Işık Toraman'a, Ümit Utku'dan Gazanfer Dirlik'e, Ülkü Erakalın'dan Zeki-Selim Kafalı'ya, Şevki Tosunoğlu'dan Mehmet Alemdar'a birçok yapımcı ve yönetmenin film yazıhaneleri irili ufaklı bu sokakta şekillenmiştir, filmlerinin bobinleri bu sokaktan akmıştır sinemalara. Yedi adım yedi sokak Yeşilçam ritüelinin en gizemli sokaklarından biridir Sadri Alışık. Sahi, bu sokağa adını vermeseydi Turist Ömer Sadri, alttan üstten iki giriş eğik şapka Sadri Alışık selâmı da olmasa gülümsemesi bile eksik kalırdı bu sokağın! Ah, geçmişine gidersek biraz da Matild Manukyan'ındır bu sokak; evleriyle, ofisleriyle, kadınlarıyla. O geçmişi sinemayla kararsak Sami Hazinses, Erol Taş, Yadigar Ejder, Kudret Karadağ, Mehmet Samsa, Enis Özaydın, Cesur Barut ya Bursa ya Ahududu kalben, bedenen ve ruhen Yeşilçam'lıdır! Hele bir bekleyin, birazdan Agah Özgüç geçecek bu sokaktan, koltuğunun altı kasetler, afişler, lobiler Yeşilçam denizi!

Film Café sayesinde, ne zamandır sinema emekçilerinin ve figüranlarının uğrak yeri olan bu sokak, ne kadar sussa da en ince yerinden Yeşilçamdır hâla. Bir film seti hazırlığı olmasın ışıkçısından asistanına, setçisinden figüranına kırk kişilik set on dakikada kurulur burada. Yılların ışıkçısı Ömer Ekmekçi ışık ve şaryo ekipmanıyla tez

ve tek kişilik ordu gibidir. Sinema emekçisi olmanın çilekeş resmi en iyi Metin Demir ve Ramazan Özdemir'in yüzlerinde okunur. Sadri Alışık, karakol, gıda pazarlanı, büfeler, kahvehaneler ve üçüncü sınıf lokantalardır biraz da. Aşkın kavli ve hüznün adresi çoğu kez bu sokaktan sorulur!

Bir film yazıhanesinden mi, bir kahvehaneden mi yoksa karakoldan mı geldiği belli olmayan bir ses bu sokağın alınlığı gibidir: "Çekip gitmemde sen de kusurlusun ben de! Aşklar böyle öldürülürmüş meğer!" *[Ah, aşk ki siyah ünlü harfi bütün ömrümün!]*

II/TEL SOKAK

Bir hayat, şiir ve sinemaseverseniz İlhan Berk üstadınıza ve Hüseyin Alemdar kulunuza kulak veriniz ve kumrulan ürkütmeden Tel Sokak'a giriniz. İki aynı ağızdan çıkmış, "Pera'nın arka sokaklan öykü yüklüdür!" *[Ben çarşımı unuttum bir öğleyin!]* ile "Ah, Yeşilçam terk edenin teslim olana vebalidir!" *[Kolye diye boynuma astığım aynaya bakıyorum, akşamdır!]* iki ünlem söz yedi adım yürüdüğünüzde hemen bir repliğe dönüşüyorsa, geldiğiniz yer şiir kaldığınız yer sinemadır. İster Pera'nın ister Yeşilçam'ın bir sokağı deyin buraya ama Beyoğlu demeyin, incinir! İlham ustanın hatırı var, bu semtin bu cehennemin adı bundan böyle biraz daha Yeşilçam! Daha fazla yürümeyin ve kapılardan birinin önünde durun. Önünde durduğunuz kapılardan biri kendiliğinden açılsa, aynı apartmanın arka kapısı Hasnun Galip'e açılabilir pekala, şaşırmayın! Şimdi size iki kalem üç kelamda Tel Sokak adlı bir mecnunun hayat hikâyesini anlatayım: Sırtınızı karakola verip bu sokağa derinlemesine bakmayıverin sanıldığından da derin olduğu ilk on karede anlaşılir. Çok aşık olup çok terkedilmişlik duygusu yaşadığı aşikardır. Bundan olacak yüzü çok fazla gülmez. Tel Sokak'ın hikâyesini üç kalem üç kelam bir de Berk ustadan dinleyelim: "Bir kanış boyundaki Tel Sokak'ı anlatmadan geçmek olmaz! Tel Sokak'ın bin yıllık sakinlerinden David Gorelli ve sevgili eşleri Silka Gorelli kendi hallerinde yaşayıp giderlerken, nerden ellerine düşmüşse düşmüş Dostoyevski'nin Kumarbaz romanını gece gündüz okuya okuya sonunda kumarbaz olmuşlar. Bu da yetmiyormuş gibi bu kumar illeti onların başını da yemiş (edebiyat da ocak söndürür)."

[Kulunuz bu öyküyü yine bu sokağın sakini Erol Ersan'dan duymuştur. Tel Sokak Orhon Murat Anburnu'nun da sokağıdır. Bu Yeşilçamlı şairimiz büyük yolculuğuna burdan çıkacaktır. Ama bu sokaklar hep förlü, hep uzun boylu, uzun yüzlü, kelebek boyunbağlı bu sevgili

insanı unutmayacağa benziyor.] *[İlhan Berk, Pera, Yapı Kredi Yayınları, Mayıs 2000, s. 112]*

Tel Sokak ki, serçe salası bir karanlıktır biraz da öteden beri. Ordaki Hayati Hamzaoğlu sanki, dik ve derin bir boşluğu gidiyor gibi. Orhon Film ya da Dost Film'den çıkmış olmalı!

Bir dönem Tanju Gürsu'nun mekânına da yol olan Tel Sokak; uykusuzluğu ve geceli-gündüzlü yalnızlığıyla dünü ve bugünü iç içe yaşamış gibidir. Ece Ayhan meşhuru Çanakkaleli Melahat'ın, çift kapılı evinin bir kapısının Hasnun Galip'e bir kapısının da bu sokağa açıldığı hep söylenir.

III/HASNUN GALİP SOKAK

Söyleyin hele, en çok kimin yarasıdır sokaklar, en çok kimin bulunmazlığıdır şu boşluk denen izlek ve Yeşilçam!? Bolkepçe ve Kardeşler Lokantaları en son hangi figüranın, hangi setçinin, hangi ışıkçının karnını doyurmuştur? Sâdık Usta ve Umut Ocakbaşı, her nedense biraz Cahide Sonku, biraz Cahit Irgat, biraz Hüseyin Kutman, biraz Tugay Toksöz, biraz Remzi Jöntürk, biraz Taner Aşkın, biraz Orhan Koçak, biraz Necdet Kökeş'tir aslında; öyle üç kalemde anlatılmaz! Yeşilçam olmaktan öte üç şeydir de Hasnun Galip: Futbol, sahaf ve eğlence. Eğlence demişken, bugün Yörem'den Sini'ye, Munzur'dan Efuli'ye, Toprak'tan Havar'a bu kadar çok türküevinin üst üste bindiği bir sokak görülmemiştir. Sanki, yılları taşıran Yeşilçam melodramları film bobinlerinden çıkıp sokaklara dökülmüş gibidir. Futbol, sahaf ve eğlence mi dedim, bu üçü bile Yeşilçam demek bir yerde!

Futbol, Galatasaray Kulübü'nün ilk yılları demektir bu sokakta. Osman Alyanak, Memduh Ün, Tunç Başaran, Zeki Ökten, Fikret Hakan, Aydemir Akbaş, Müjdat Gezen sinema bıraksa futbola kaçacaktılar herhalde! Sahaf Simurg Hasnun Galip'in ayaküstü sinema enstitüsüdür dersek yeridir. Türk sinemasının iki aşk-î derûn yönetmeni Metin Erksan ve Ömer Lütfi Akad kitaplarla kazdıkları kendi kuyularına biraz da buradan düşmüşlerdir! Sahi, Abdülkadir Pirhasan nam-ı diğer Vedat Türkali olmalı oradaki; elleri ve kalbi Sokakta Kan Vardı, Karanlıkta Uyananlar, Kara Çarşaflı Gelin tadında sahici senaryolar. Kitapların tozu gibi iki genç yönetmen Ahmet Çadırcı ve Yüksel Aksu ile Yeşilçam'ın kalburüstü senaristi Hüseyin Kuzu olmalı ordakiler, sanki bunlar benim son gördüklerim.

Türk sinemasının son lütfu ve en derin Uzak'ı Nuri Bilge Ceylan, Büyükparmakkapı'dan esinle bir ihtimal Hasnun Galip'ten girmiş olmalı Yeşilçam'a; geniş açı, gepgenç vizör. Elleri Kasaba, yüzü her daim Mayıs Sıkıntısı, kalbindeki her ara mâna mânâ İklimler..

Sahi, kuşlar yalan değilse Simurg'dan doğmadır Zeki Demirkubuz; Masumiyet'ten Üçüncü Sayfa'ya peliküle döktüğü her hayat nasıl da Yeşilçam onun!

Ne Hasnun Galip, ne Sadri Alışık, ne Çukurçeşme Sokak böyle bir rövasata görmemiştir. Derviş Zaim'in Tabutta Rövaşata'sı ne yapsan unutulmaz!

Hangi türküevinden geldiği pek anlaşılmayan Neşeti bir türkünün yanık sözleri gibi bir dünya bu Yeşilçam!

IV/EROL DERNEK SOKAK

Gülümseyen Çıkmazı hiç gülmüş müdür! Eğer gülmüşse, Alyon Geçidi'ni aşıp Alyon Sokağı'na sık sık gidip gelmiştir. Yeşilçam kadar eski olduğunu mutlaka bilir. Sırtınızı bu eskil çıkmaza boy bir duruş verin hele, o dönem avantür filmlerinin en hareketli jönü İrfan Atasoy'la göz göze gelebilirsiniz. Atlas Sineması'na gidiyor değilse dönüyordur. Bu sokaktaki her sinema insanı ya gitmek fiilidir ya dönmek. Eski olan hep güzeldir ya!, bak, sokağın tam ortasında Semih Evin ve Atif Yılmaz gençliği, ayaküstü; fena hâlde gençler! Öne kaydırma, Efgan Efekan Erman Film'e gitmek fiili gibi, orda ve uzak! İki donuk imge Semih Sezerli ve Suphi Kaner, kahveler ve sarmaşıklar renginde. Hürrem Erman, Şeref Gür, Yaşar Tunalı, Ferit Turgut, Necdet Barlık ve Ali Özgentürk film şirketleri denizinde önce Erman Han, sonra Erol Dernek demektir! Sahi, Onat Kutlar Hanif Han'da da olsa nefesi buradadır. Bir ihtimal Ferit Edgü ile O tadında Hakkari'de Bir Mevsim'i konuşuyordur. "Ferit, bu romandan değil bir üç film bile çıkar!" Sesler o kadar uzak ki heyhat, konuşulanların üçte biri bile duyulmuyor artık!

Eksik ve yorgun adımlarla kendini ve insanlan tartarak, volta atar gibi Yeşilçam'ı bir aşağı bir yukarı yürüyen bu adam Yılmaz Güney olmalı. Kafası biraz hapishane, biraz gökyüzü, biraz yurt özlemi; çokça Dostoyevski, Kafka ve Orhan Kemal ormanı, kavi ve dal budak! Sık ve kavi ormanlardan biri Sürü, biri Duvar, biri Yol olacak belli ki!

Bir baştan bir başa Erol Dernek Sokak'ı yürümek böyle, söyleyin hangi Yeşilçam'ı anlatır şimdi? İnsan yanlışı mekânlar bile yerinde değilse eğer, bu sokağa dair ne anlatsam iki eksik kalır. Sanırım ki Papirüs, Dersaadet, Antrakt Sinema Dergisi, Artistler Kahvesi bile yerinde değil! Sine-Sen ve Sinema Evi olsa olsa iki küçük teselli.

Aşk, kadın, yara, dostluk ve yalnızlıklar... Ah, "hepsi dökülür yapraklar!"

Erol Dernek Sokak sahiden yaşamış mıdır!

V/AYHAN IŞIK SOKAK

Dokunsan da dokunmasan da konuşacak! Böyle bir sokaktır Ayhan Işık, mağrur ama bir o kadar da lütufkâr. Arzu Film'den Kemal Film'e, Uğur Film'den Emek Film'e, Mine Film'den Belge Film'e, Uzman Film'den Gürsu Film'e birçok önemli film şirketini içine alan Girik Han (Deniz Apartmanla özdeşleşen Arzu Film hariç tabii, o başka bir ekoldür!) adıyla uzun süre Erman Han'a meydan okumuş gibidir. Türk sinemasından söz ederken, Ayhan Işık Sokak'a dair (sokağa adını veren sinemamızın taçsız kralı Ayhan Işık da sonsuz mağrur ve lütufkar yaşamıştır günlerini sahi!) ne der, ne söylersek tümü bir yanıyla biraz eksiktir. Girik Han'dan söz etmişken, yine hana adını veren sinemamızın çok yönlü oyuncusu Fatma Girik adının da tıpkı onun inatçı yanıyla bu hanla birlikte daha uzun süre yaşayacağını söylemek mümkün gibi. Uğur Film'in yaşaması ise elbette filmler sayesinde.

Ayhan Işık Sokak ki; biraz 7. Sanat biraz da kameraman ve ışıkçıların malzemelerini depoladıkları dar bürolar sokağı olmuştur düne kadar. 7. Sanat demişken, bu mekânın müdavimlerini anmadan geçmek olmaz. Zeki Ökten, Şerif Gören, Tarık Akan, Nazmi Özer, Şeref Gür, Kadir İnanır, Ertunç Şenkay, Aytekin Çakmakçı dün nasıl birer 7. Sanat'tılarsa bugün de ayrı mekânlarda yine birer 7. Sanat'lar. Ne ki, şimdiki 7. Sanat'ın yeri Bir İstanbul Kahvehanesi olmuştur. Anlat desen, belki bu kez anlatmaz!

Adımı yavaş yavaş her yere yaz! Sahi, böyle bir şey mi demişti Ertem Eğilmez!?

Ah, ne Arzu ne Arzu Film hiçbir şey yerinde değil!

VI/FUAT UZKINAY SOKAK

"Bir zamanlar Hava Sokak'tım ben" dedi bir ses, duydum! "Adımın harflerine çoktan alıştım!" Bir sokak adından öte büsbütün sinemaysa adına da kendine de çabucak alışır elbette! Bu ad bir de Fuat Uzkinay ise, bir yüze bir ömre başlamak demektir! Ah, Orhan Günşiray, Ülkü Erakalın, Zuhal Aktan, Hakan Balamir, Semra Özdamar, Aytaç Arman bu sokaktan sinemaya başlamış olabilirler mi!?

Sahi, Said Naim Duhani tüm küskünlüklerini üstünden atıp bu sokaktan Picadilly'ye yürümüş müdür! Yürümüşse, içinden bir günbatımı geçmiş olabilir, duydum gibi!

Fuat Uzkinay Sokak'ta ara ara sokaklara taşan masalarda hâlâ sinema var. Yeşilçam Kafe bunun için dar ve küçük sinema! Hangi sese takılsan, ya İstiklâl'den ya Yeni Melek'ten mülhem bir el seni mutlaka sinemalara atar. Sinemaların perdede konuştuğunu bilirdim de el içinde aktığından bihaberdim. Bak, hem Ayhan Işık'a hem Fuat Uzkinay'a açılan sinemalar var burada, kat kat; tut elimi! Majestik Sinemaları beni sana götürecek, sakın kalbinden ve ellerinden daha uzağa gitme!

Fuat Uzkınay Sokak'ta kalakalmışken, Veli Bar'a selâm vermeden geçmek olmaz. Şair, sinemacı ve tiyatrocuların da uğrak yeri olan Veli Bar hem şiir hem de sinema kokar. Şiir ve sinema demişken, köşede rakısını gözleriyle boğmakta olan küçük İskender olmalı! Bir yerde, sinema ve Veli Bar'dan ötürü herkes kadar küçük İskender'in de yeri ve yurdudur Fuat Uzkinay Sokak. Onda şiir de sinemalar da tozlu gökyüzüdür!

VII/ALYON SOKAK

Yeşilçam sokakları, uzun uzun kendisine bakmadıkça sizinle konuşmaz mı demiştim bir yerde; yok yok öyle değil! Başağa Çeşmesi Sokağı'na doğru uzayan Alyon Sokak'ı bu söylediklerimin dışında tutuyorum. Adını Abdülhamit döneminin ünlü bankeri Alion Antoine'dan alan Alyon Sokak Yeşilçam'ın boşluklara bakma sokağıdır. Hala da bakar! Alyon Pasajı ile kendine Pera havası katar. Bugün film jeneriklerinde bile adını göremeyeceğiniz Muhsin Rodop uzun süre bu pasajda yaşamıştır. Öyle ki Hulki Saner, Özdemir Öğüt ve Ali Zebil adları da bir yerde Alyon Sokak'la anılmalıdır. İki ucundan bakıldığında ise, bir ucu İstiklal bir ucu silme Yeşilçam'dır Alyon Sokak'ın. Ancak, Başağa Sokağı'nı da Alyon'a katarsak hem bu sokak hem Yeşilçam Çukurcuma'ya dek uzar bir metafor uzunluğunda! Sahi, uzunluğundan gidersen her sokak bir yerde metafordur, kendine dökülür. Bu sokağı uzunlamasına gidersen, haçı yanındadır seni aşağılara doğru çeker.

CASOD ve Film-Yön'ü geçin ve ilerleyin, Anabala Pasajı (ki Bülent Oran olmalı içerideki, tezgaha serilmiş afiş ve lobilerde gençliğine bakıyor; elleri uzun uzun romantizm de hülyaları nasıl da isyankâr!) ve Özel Zoğrafyon Rum İlköğretim Okulu karşılayacaktır sizi! Buraya kadar olan yedi sokağı, yetmiş adım yürüdüm de birbirine girmiş yedi yüz yetmiş yedi yüzle birlikte Yeşilçam'ı Yeşilçam yaptım yeniden, beni duyun!

Gitmek çoğu kez kalmak, kalmak çoğu kez gitmektir. Kolumdaki 77 saat tam da akşamın yedisinde durmuş! Yedi hem yaşamı hem çakılıp kalmayı imler. Bu Alyon Sokak var ya, sanki benim on yedi yaş gençliğim!

Afişler mi değişiyor ne, ben nerdeyim! Yakamda iki ağzı da açık klaket bıçağı ve ağzımda kana benzer bir kırmızı gül, bütün gece böyle uyumuşum!

Ara Cümleler Şiirler Replikler

insan insanı kapalı mekânlarda anlarmış anbean senin ömrün acı aşk ve sinema dâhil hep kapalı mekân seni çok kendimi çok sevdim dersem inanma--üç şey kadın aşk ve sinema kalbin yılanı doğuştan yalan!

Hüseyin Alemdar ("Kalpzaman Yeşilçam")

Flashback

Üç kişi: Kadın, Adam ve Kızçocuğu
mor adımlarla kadra girerler
ellerinde solgun ve ıslak akşam leylakları
üçünün de

Büsbütün düş yorgunudurlar ya
yaz uğultusu boş bir banka otururlar
alınlarındaki eylül uçuğu göklerle
yan yana üçü de

Güz ki, kırlangıç yağmuru bir imgeyle
kımıldar genel çekim boşlukta

[Superpoze]
Şehrin ince aynasından kalbim geçer usulca!

* * * * *

Hüzün ve gülümseme, şiir ve sinema: Annem görse, ikileyin iki ikimizi ikiz sanır!

Makarayi geriye sarıp da yeniden bakmalıyım kendime (çok uzak çekimde--ne o kasaba yaşadığım kasaba, ne o ben benim:-(

Elimde babadan kalma 16 mm siyah-beyaz bir kamera; kalbimin Allahı gözüm vizörde "-Çağırıyor musun beni! Yoksa/Geri mi gönderiyorsun belli değil" *[Metin Güven]*

Yirmi dört kare yirmi dört kere bir şiirden düşmüş olmalıyım. Ah, ne çok kalabalığım ya da ne çok tenha!

Pelikülde hayat ve şiir hep genç kalsa...

Yıkıklığımı ve Sadri Alışık Sokağı girişinde düşürdüğüm yirmi iki yaş gençliğimi verin bana, ömrümün sepya filmini hiç kimseye anlatmam.

İçimin yumağından iplik çekme! Ucuna takılıp gideceğin her uç yanlış cennetlere götürür seni.

Yirmi iki yıldır Vesikalı Yarim ile Sevmek Zamanı iki filmin

kıskacındayım.

Sinema bir yerde yeniyetmeliktir--ah, hiçbiriniz kadın olmayın! Kaderini anlayan, anlatmak için kendini zaman ve mekân arar. İyi ki de sinema var.

Hüseyin Alemdar Kalpzaman Yeşilçam

Harici mekânlar tekin olmadıkça her şeyi anlatmaz. Ah, kalp ki en dahili ve en sahici mekân!

Her sahne şaryo gerektirmez. Titreşimli "geri kaydırma" hareketiyle görüntüyü flülaştırmak geride kalan yalnız ve sade boşluklar demek. İnsan, tümden yalnızlıktır çünkü!

* * * * *

Babam, filmlerdeki bas sesiyle rakı şişesine ihanet etmeden ezan okuyan Yıldırım Önal gibi...

lyisi mi beni bungun ve dolaşık bir Sadri Alışık ya da Ayhan Işık'ta bir şairden de sorun bazı bazı! Kalbimi konuşan bu ses içi sinema ölüsü bir şairin: "Ben kasıklarımdan doğan bir kuvvetle yazıyorum/boyun çukurumda şeker gibi bir illet!" *[Hüseyin Peker]*

Ah, bu gizli çok yaşamalar benim mi acaba!?

Dîwar

[Bir yanım kirli soğuk beş öykü gibi Sartre, bir yanım mavi dev yumruk bir şiir Attila İlhan. Hayat bir sana bir bana bakardı o vakit; ah, şimdi tüm bakmalar Duvar!]

Katkım olan her filmde benden bir parça mutlaka vardır. *[Yılmaz Güney (Urfa, 1 Nisan 1937 - Paris, 9 Eylül 1984). Ah, Père Lachaise bir mezarlık olabilir belki, pelikülü kan olan hiçbir ölüm ölüm değil!]*

1

Siverek'ten Strasbourg'a bir elin insan bir elin kavgaydı senin çok döküldün çok öldün de neyse ki hep ayakta kaldın insan elin Salpa kavga elin daîmî bir Sanık'tı aslında yıllar var Umut derim Hücrem derim Boynu Bükük Öldüler derim seni bana kim sorsa--sahi, aşk gibi devrim de gözle yazılabilir kimi! Pozantı'dan Paris'e bir gözün çocuk bir gözün çıngıraktı senin çok gittin çok yenildin de kendini dağlara bağırmak kadar az sandın Kürtçe söylenmiş öyle bir söz duydum ki senden sonra bu söz yedi kilit yedi anahtar sanki senin ağzının iklimi: Ser çiyan ji me ra cennete emrê min canê te! *[Ama dağ başı bize cennettir ömrüm canına kurban!]*

2

Doğu ve zaman her ikisi de dîwar ve yara oralarda hâlâ iklimlerin alışkanlığından biliyorum--her güne bayram deme! kendinin mahkûmu bir sessizliktir Fırat en çok da kendine akar sorma söylemez: Dicle, iki kalp üç kelâm onun gece öldüğüdür! Ha onbir ha altı ne farkeder, bazen tek bir mahkûm bile her şeyi anlatır tıpkı sen gibi--sahi, dağ imgesi annene yaslanıp en son ne zaman ağladın! yerin göğe ağlamış hali diyorlar Yol'a buralarda.

3

Ah, bir ömrü üçe bölmenin zamanı şimdi: Canân, can, ân! Ömür ki aşkta eksilme, uzakları uzaklara ilikleme sanatı-[yüzümü hep dolaşık aynalarda yıkadım demek, bilemedim kendimi-negatiflerim depolarda çürüdü mürekkebim kalemimde kurudu ben de bilmiyorum ki Hüseyin--suç ne, hâlâ ne suç işlediğimi!]

4

Susarken imge konuşurken metafordur ya insan
ah, senin imgelerin metaforların ki herkesten üç fazla
insan insanı kapalı mekânlarda anlarmış anbean
senin ömrün acı aşk ve sinema dâhil hep kapalı mekân
seni çok kendimi çok sevdim dersem inanma--
üç şey kadın aşk ve sinema kalbin yılanı doğuştan yalan!
De ki ben Bir Çirkin Adam, ben Umut gibi bir Canlı Hedef
Père Lachaise daüssıla uzaklara gömülme mezarlığıdır
Acı'dan Umutsuzlar'dan Ağıt'tan Baba'dan Arkadaş'tan hiç anlamaz!

5

Haklısın, tek kişi olmanın imkânı dağlardır ama
kadın aşk ve sinemasız tek kişi kalmak var ya şehirlere yaban--
Unutma, Türkçe ya da Kürtçe aşkı ve sinemaları Allah seslendirir
ah, bakayanlış ve yapayalnız kaldığında
sakın ha silahını şakağına dayayıp da bir başına ağlama!

BU SAYFA (87) YENİDEN SCAN EDİLECEK

6

Sevap ya da günah herkeste hakkı/n/m var--bak, hepsi sıra sıra:
Kalbin sıra: İçindeki sinemalara gitsem, her filmin göçebe şiir bana!
Gözün sıra: Aşkı ya gözle yakala ya silahla mı dedin--âh,
[ikisi de bir yerde silah!
Ağzın sıra: Söz dediğin bal da olabilir zehir de, diline git ve vur onunla!
Elin sıra: Halka halka olur da meydanlara çıkardık ya,
[elleri ve sosyalizmi anla!
Aklın sıra: İhtiyaçları vardır; ver onu para babalarına ve ahmaklara!
- Oğluma ve kızına modern masallar anlat da şairim
Soba, Pencere Camı ve İki Ekmek İstiyoruz! ritüelini kimseye anlatma!

7

Bir eylül akşamıydı toprak yorgun gök rezil sinemalar eklem yeri

yağmurlar gözyaşı bulutlar mendil menziller ters dönmüş
[Mem û Zîn'di
gözyaşı oldum mendil oldum menzil oldum da vurdum kendimi--
ikizim kendimdi Kejê sevgilim, sol göğsüm toprağın gelini
vurduklarım At Avrat Silah ne aşka ne kendime yetti
dağ talanı bir Seyyit Han gittim bir daha bir daha vurdum kendimi--
Bicrînê ya binvînê! *[Ya bağır bir ses ver, ya da uyu hadi!]*

Ajlan Aktuğ Baladı

[Aktör, bir iddiasında rakı kazanmalı ve Yeşilçam'ın orta yerinde ölmeli bazen!]

Zeki Demirkubuz'a

Her şey ipince bir gitmektir ya--masumca
gri soğuk kırışık uzak gitti Ajlan da
gitti kesik bir kış gibi Kurbağalar Masumiyet arası
bir yüzü kirlibeyaz bir sinema yalanı şimdi
bir yüzü soluk ve kırılmış içki vedası

Her şey ipince bir kırılmaktır ya--camda
ipince bir kırılmak mı, ah camında hayatın!
Cam ve hayat, içi dışı sinema bir cep aynası belki
bir yüzü sarı bir otel odası yalnızlığı
bir yüzü dalgın bir aktörün duruşu şimdi

Gitmek ve kırılmak: Hayat her ikisi sanki
her ikisi ve adressizliğin üzünçlü görüntüsü
kah beyazperdede kâh zamanın kâğıt perdesinde
mor yakasında aşk ve hep bir rol kabarıklığı
aktör ölmez ya--ölse de 24 kare durur kendinde

Ajlan Aktuğ gibi!

Yadigar Ejder İçin Üç Minimal Requiem

[Sen gittin gideli, üçüncü sınıf lokantalar ve oteller öksüz, üçüncü sınıf roller eksik!]

Bir rol oynamak tesellisi bile yoksa / çoktan kendimi öldürürdüm.
Cesare Pavese

1

Kabuk tutmayan bir yaraydı sende sinema
sende yarım ekmek arası hüzündü Yeşilçam
sende tek kişilik intihardı otel odaları
sende birer iç kanamaydı Yeşilçam sokakları
Hava Sokak Ayhan Işık Erol Dernek Sadri Alışık
devasa bir düşçocuktun ablak ve Sivas yüzlü
yedinci sanatın sokaklarında her gün--
sahi, sokaklara ve kendine dökülmelerin ki
anlatılması güç bir renkti siyah ve karmakarışık
hayatın kendi olan o siyah roldün sanki her günkü-
Yeşilçam, otel odaları, sokaklar, hayat
hepsi hepsi birer solmuş hatıra kararttılar rollerini
ah, yok şimdi hiçbiri!

2

Tıpkı bir Tarkovski filmi gibi öldün ölümü
öldün kışı acıtır gibi film setlerini
öldün aşkı kanatır gibi hayatın klaket sesini
öll-d ü ü ü n!
dilim varmasa da öldün demeye ama
adın beyaz üşüme kumru salâsı sokaklarda

3

Ah, Yadigar Ejder
içi ıslanmış upuzun ağlamaklı bir roldür şimdi
Cemal Süreya'ya komşu
Kulaksız'da!

Kanguru Lehçem

[Masumluğumuz ve sinemalar olmasa insan düşer kendinden!]

Sevgili uzak şiir Nihat Ziyalan'a

içimin mendili kanamış da seslerden yok haberim
yok haberim içimdeki mendil çatlaklardan
ıslak veda bir şiire başlamış da bitirememişim nicedir
nicedir birer veda köpüğü sinema günlerim
kalbimin üzerinde--kalbim ki gidememeklerden kanguru lehçesi
kendim gibi sepya bir sinema Sydney dert kesemde
inişsiz birer gizli bahçe sensiz içellerim
kendimi eski sinemalara benzetmenin buğusu bende
figüran bir Hüseyin'den çalınmış salaş bir kahve gibiyim
sinemacıları kahveler ve oteller anlardı ya en iyi
o günlerden kalma siyah-beyaz bir dokunuşsun sen de
ellerinde Seyyit Han bir Yılmaz Güney selâmı hâlâ
bakışlarında Nebahat Çehre kıskancı bir karşı aşk hâli
nicedir ömrü gri cerahat bir adamım ne zaman seni düşünsem
sanki zaaflarından bende biriken ben olmuşsun
bordo ıslık sana atıyorum gençliğimi küçük yangınımla-
babamın filmlerinin kötü adamı seni
görüşmeyeli kimleri öteki dünyaya uğurlamadık ki sensiz
sen ki anasının ölümüne bile yalnız ağlamanın jönü
sensiz sinemalar bitip bitip başlayan ince yara
şimdi bir mektubun gelse de ince ince kanasa/m

Sen, sinemasal şiirim.. kanguru lehçem, uzak kanamam!

İçuzak

[*[Nicedir, nerde uzak bir Yeşilçam, nerde bir Yenice var yenik!]]*

Filmlerimden en çok Uzak'ı severim, sebebi çok üşümem!
Mehmet Emin Toprak (1974-Çanakkale, 2 Aralık 2002)

1

İnsan bir dağ yalnızıdır Mehmet,
bakar bakar da kendini anlayamaz
sen bir kış ikindisiydin, Kasaba'dan gelmiştin-
köylerin şehirlere ağlamış halidir kasabalar
ah, kasabalar konuşamaz!

- Ben seni köpeklere dağları gösterirken gördüm müydü hiç!

2

Kış infilaktı, kar uzunuzak ne zaman yağmıştı
kar kan kırılma Çanakkale'nin oralarda şimdi
Yenice yenilmek midir
gözlerimin kışında!
İnsan bir geyik edasıyla
dönüp dönüp de kaçında bakar ki ömrünün romanına--
sahi, A4'te kaç sayfa ki bir insan ömrü
pelikülde okunmuş bir roman mıydı Mayıs Sıkıntısı!
- Gelsem, sen yine orda mısın!

O, türkülerde geçen yolları bükülüp giden Yenice neresi ki!

3

Aşk çocuk!
Derim ki, ölüm tanrı âhıdır!
İnan ki görmedim, bir çocuk kirli gök döktü bardağıma demin
herkes en acı kendine bağırır Mehmet Emin!

4

Dudaklarda, alınlarda anlamlar arama Bilge Nuri

bu dudak yırtıldı, bir pıhtı şimdi bu alındaki çıkıntı
bu..bu filmi çeksen de montajda soğur
ah, kalbim öyle diyor!
Bu..bu fotoğraf artık ağlamak istiyor!

5

Bak, yalnız ve yenik bir çocuk orda
gemilere baka baka
kaçak ve kirli uyumuş mutsuzluğa--
gemiler görünmezliktir Mehmet,
ne Verlaine, ne Rimbaud, ne Yahya Kemal
hiç kimse sığdıramamış kendini o uzak mutluluğa!

6

Tarifi güç bir kadını seviyorum ne zamandır
seni ve ölümü düşündükçe
boyu kısa, saçları uzun bir kadın--o biçim!
Adı kısa parabellum! Zorlasam, önden arkadan sevişecek!
Ölümü iyi anladın ya sen Mehmet,
Allah bilir kadından da iyi anlarsın!

Ben pek iyi anlayamıyorum demek ki,
bak, tetiği bile çekemiyorum!

7

Yaşlandıkça anlıyorum ki,
Aşk-Kadın, Hayat-Ölüm birer korku ikiliği her ikisi
diyeceksin ki, korkunun ecele faydası yok
çekilecek tetiği elbet bir gün biri çeker
öyle ya da böyle ölüm hep kalır!

Öldüğümü Kimse Bilmiyor

[Ne Büyük Bayram Sokak, ne otel odaları, ne galalar hiçbir şey senin gibi ölmedi!]

Yeşilçam'ın Hitchcock'u M. Alpay Ziyal'a, gençliğime!

Sinemalar nasıl da nefisti o zamanlar
ben bu izzet-i nefisle geldimdi oralardan
kadınlar leke leke geldimdi sinemalar lime lime kaldımdı
laf aramızda Garbo nefisti Gardner
nefisti Deneuve nefisti Janet Leigh nefisti
Filmlerden kaçma gençlik arkadaşımdı Errol Flynn
Hollywood'a niyet Hitchcock'u Londra'da yakaladığımda
Gençliğime çok cennet bi'güzel purosunu ateşledimdi
:Alpay hariç!
bütün mustafalar biraz deliydi o zamanlar

Sinemalar nasıl da arzuydu
o zamanlar ben bu sine-i arzu geldimdi oralardan
memelerinden sevdiğim kadınlar
memeuçlarından içime girerdi
Arzu Feri Mine dudaklarından kasıklarına
birer geniş göktüler--bileklerimde birer kesik şimdi her biri!
doğuştan günaha meyilliydim ya
kinim de kirim de beyazperdeydi
gidip kendimi kadınlarda temize çekerdim
ben de bilirdim ki neyim var neyim yok hepsi kabahat
kin ve kirden pir-ü pak bir yalandı cennetim: adı Nebahat
:Alpay dahil!
bütün mustafalar çokça deliydi o zamanlar

Ben mi demiştim biri mi demişti
"bir ölüden alır herkes bir ölümü"
o eski hastalık hangi galaya gitsem şimdi
kendim dahil herkesin yüzü kem kıyamet
sen öldün sinemaların öldü sen de bir ölüsün diyorlar
sinema veremlisi iki gizli ikizdik biz doğuştan
:Alpay-Tolgay--
ikimiz de hep iki şeyden düşerdik: kadından ve veremden
ikimizden biri düşse annemizin sesini duyardık

"oğlum, kardeşin düştü kaldır içi kanayacak!"
Beyoğlu'nda bir otel odasında bir ölüden
kalıbıma göre giyindiğim bir ölüm şimdi bu
ben değil sinemalar söylüyor: üç ay olmuş ben öleli
yalnızca afişleri değiştiren bir çocuk sesi tek duyduğum
sinemalar göz parkıdır, sinemacılar ölmez diyor
Metin Erksan dahil öldüğümü kimse bilmiyor!

Yedi Replik [siyah--]

1/ Çocuk Replik
Lunaparkta yaşımı görmeye çalıştım, olmadı

2/Lal Replik
Ellerim iki pejmürde yalnızlık şimdi, içimin aynasında

3/Hatıra Replik
Ölürken ben, ağlasın isterim hayatımı harf kadınım

4/Leke Replik
Beni tuhaf bir aşkla yıkadılar. Kirdir kadın!

5/ Hüzn'n Replik
Esmer bir hüzündür annem, hüznün esmerliği benimki

6/Mahcup Replik
Her şey Sema Özcan gibi sen zaten her nedense

Hüseyin Alemdar
Kalpzaman Yeşilçam 96

7/Kalp Replik Bildiniz:
Aşk, sonbahar bir çizilme kalbimin albümünde!

* * * * *

Düş ve sevinç, sinema ve şiir: Gözlerin kalbine açılan iki derin loca, her ikisi de sineman senin! İkinin büyüttüğü gala rengi iç bahçeler--ışıklar sönerse ansızın, beni imgemle öldürmeyin n'olur!

Bu göz, bu kalp, bu ten, bu eller perdenin diliyle söylersem her biri aşk trapezi.

Dudaklarım ki film film beni anlatır konuşsam: Lal dudak halim Siyah Gözler, iki parmak aralığı konuşmam Ölümsüz Kadın, dört parmak arası susmam Sürtük ve Arzu; susmakla konuşmak arasında kalmalarım Ömrümün Tek Gecesi, Haremde Dört Kadın, Göl, Asılacak Kadın, Mine, Düş Gezginleri...

Dilim lal ve kalbim kimsesiz benim! Sahi, sinemalar olmasa kendinin

uzağı bir ömrü orta yerinden ve böyle dört parça şiirmetraj kim vurabilirdi ki?

Ah, hangi filmi hatırlasam şimdi, yirmi dört kare yirmi dört kere içimde hatıralar--gençliğimin ses odaları sanki her biri: "Hatırlıyorum/ Bir şeyler vardı, ortasından kesilir gibiydi" *[Edip Cansever]* Kesilen her şey ağır çekim benden düşer gibi...

Flashback'leri döndür yıllar anlatsın beni! Tek derdim anlamak ve anlatmaktı belki hepinizi, yedi paragraf yetmiş cümle anlatamadım kendimi. İnsan sis sekans çoğalan yalnızlıktır kendine.

Aşk ve yalnızlık iki kişi olsa sinemalarda daima, biri dursa biri beklese...

Siyah-beyazlığı herkes bilir de hiç kimse içinden konuşamaz beyazı siyahla. Kuyu bir tutkudur bazen her siyah, masum beyaz Fatma eli sıkıştırılmış taş kendini öldürür. Sinemalara her şey sorulmaz! Sordunuz madem: "sanki bir bulmaca uzun bir sarmal/uzadıkça sersem eder adamı/o zaman sevmek değil ölmek zamanı" *[Attila İlhan]*

Kırk birimi bile filmler hatırlattı bana! Her hayat hatırladıkları ve öğrendikleri kadardır. Kurşun Ata Ata Biter, Halkalı Köle, Gizli Yüz, Aahhh Belinda, Benim Sinemalarım... ah, her film kırk birim gibi!

Pelikülde hayat ve aşk hep diri kalsa...

Dahili mekânlar korku ve tutkulara yakalanmaktır--bu kez ölmedim, belki bir sonraki filmde!

Bana sorarsanız, ömrümün dörtte üçü biriktirdiğim âh'lardır... Filmlere kararan perdeler, dalgın mürekkep lekesi kâğıtlar bana kalbimi anlatır. Kalbim ki iplik iplik içimi dolanan tretman--âh, çoğul yalnızlık, çomak kalabalık!

İçinin sekans ayarıyla artık oynama çocuk! Yıllar yorgun, mesafeler hasta, iç-dış her mekân puslu, sen yine çocuk...

Hangi filmdi sahiden unuttum. Hatırladığım iki dize nasıl da unuttuğum replik gibi: "Saçlarını koynumda saklıyorum/Arada bir ağlamak için!" *[Cemal Süreya]*

Ne kadar sussam kuyumu ve ipimi kendime anlatamam. Öyle derin

düşmüşüm ki içime sorma, sinema perdemde aşk ile ân yanlış Allah!

Gözcümle konuş beni: Hayata gönül vizöründen bakan biri mi var oralarda, o biri ki eski yara kaderini anlamaya çalışan platonik espas ben gibi biri.

Ah, seni kendime ayırdım/dı--az ellerin çok suretin benimle!

Gençliğim dâhil yirmidokuz harfe gömdüm ömrümü--sen ve sinemalar uzaklaştıkça, elimdeki boş kafes gitgide adımın ilk harfini taşıracak metrajda bin h'üzün narbülbülü.

İki sokak arası, Sadri Alışık'tan Ayhan Işık'a iki dost eli gibi sarkıyor omuzumdan düşlerim. Annem uzakla yakının kesiştiği yerde adı Camdan Kalp olan bir filmin ara cümleleri sanki! Uzakla yakının örtüştüğü yer ki nasıl da bir şair cümlesi: "Sevdim bir zamanlar, bedenimi taşıran her şeyi / Bunun için organ naklinde ilk kalbimi alsınlar" *[Ahmet Erhan]*

Biri bile fazla kırk yaşımı çoktan geçtim! Sinema ve şiir dâhil günah soyundanım.

Artık sin bir harfin içine gömün beni!

Anne imgesi ılık sudur, sinemalar gibi. Geldim, gidelim!

Bugün yakama gül değil de kendimi iliştirdim. Üç defa geçtim de U harfinden ve aşk kelimesinden--ah, kalbimden geçemedim!

Filmlerden öğrendiğim hayatlar ölmüş olsaydı bende, bunca uzun yaşar mıydım şiirlerde--bordo sone çoktan ölmüş olurdum herhalde!

Sevmek Zamanı Dövmesi

Annem için Metin Erksan'a

1

Yılları giderek daha çok rötuş isteyen biriyim galiba
yılları söz söküğü yılları yaz boşluğu biri
bana sorarsanız yırtık bir dilektir benim gençliğim
yırtıklardan ses resimleri defteri ömrümün ortasında
günleri incelmiş yerlerinden giyinmişim ya
bir dil mızıkasıyım hayatımı kimseler bilmez
nilüfer aralığı birer küçük kokuyumdur kendime
bir fotoğrafın bakış sessizliğidir kalbim
kırık sinema seraplarından yapılma
iki renk üzüntüüsü gölü gözlerimse
içim mi cam bir ırmağı susmuş gibi küspembe--
işte, düşük kare bir güz çınlaması epeydir ömrümün üstünde
ömrümün üstünde çançiçeği gar hüzünleri
ömrümün üstünde yalnızlık dehlizi sis fragmanları
göl bir adamım sanki gözlerimde uzaklara bakmanın kedisi
Sevmek Zamanı bir Metin Erksan hâli yüzümün eski göğünde
durmadan bir şeyleri mi öptüm sahi, ağzım aşk yassılığı
durmadan kendimimi sustum yoksa, gözlerim iki uzak yaz yası
durmadan kadınlarımı mı gittim peki, içim mor Kuyu sıkışıklığı
- İyi tanı, sev ve koru sen de beyazı ve siyahı
fotoğraflarını çek sadakat ve ihanetlerin hiç durmadan!

Yılları giderek daha çok rötuş isteyen biriyim, evet
yılları sekans kırığı yılları aşk harabesi biri
en çok sevdiği replik ki hep parantez dışı sanki
)Deminden beri beni düşünüyordun ya, geldim işte!(
Bak, benden bir flü fotoğraf orda--benden
yüzümün parçalarından) (mimik tozlarımdan
hafifçe kımıldayan bir dokunma duygusu ânı bu
haydi, dokun bana ve o sinemaadama, ağla
yakın plan ne de çok benziyor kalbim Metin Erksan'a!
Biraz git biraz dolaş biraz daha renkleri yorul kalbim
grinin yeni tonları ol kendinde sinema çıkışlarında
dinle kare kare sendeki o ses duvağı saf hüznü
dokun arzu çiçeği parmakuçlarınla usulca
düş beyazı gizil güzelliğine Sevmek Zamanı'nın

dökül sonra ağzındaki leylâkla içinin aşk duasına
görüntü büyücüsü yönetmen renginde
doğrul kum saatinle, diklen aşk baladınla ve kal öyle
Metin Erksan gibi siyah-beyaz bir fotoğrafta--
İyi tanı, sev ve koru sen de moru ve sarıyı
fotoğraflarını çek sevap ve günahların hiç durmadan!

2

Yılları rötuş da reflektör de istemeyen biriyim artık
kalbim ki sinemanın ve şiirin azı işte, sende kalsın
sende kalsın azlar cennetinde çoğalan resmim
gözlerimdeki siyah-beyaz masumiyet, mor-sarı aşk cümlesi
sol yakamdaki Sevmek Zamanı dövmesi
içimdeki sepya kum saati dökülüşü sende kalsın
ben üstü örtülmemiş kirlibeyazlardan
küçük yeni mutsuzluklar yaparım kendime nasılsa
buruk renklerin gidip gelişleriyle
hayatın ince ses sayfalarında--

Ah, kalbimin küçük şiiri duruk dudak Sema Özcan'sa
)beni sakin anlıyorsun sende kalsın
içimin parkında aşkla âşık yan yana durdular
kumla deniz yan yana--
gözlerimin sahilinde yan yana durmalar güzelliği
rahat nefes alıyor bak, göğsümün güvercini!

Kalbimin kırık cam sineması camcan boşluklarsa
)beni durgun duyuyorsun sende kalsın
istersen Sevmek Zamanı bir dövme çiz sen de kendine
benden ve incelmelerden
hayatın dublaj seslerini çizmeden

Kalbim) küçük aşk sûresi, kanatlı melek sureti
çerçeve içi bir mutluluk ederse(--ki eder!
)sana kalsın!

Yıllarım orda, al götür--rötuş da reflektör de istemez hani
tesellim bu, beni aşkta uzunyara dövdüler derim ama,
Metin Erksan'la çektirilmiş hiç resmim yok benim!

Yedi Replik [beyaz--]

1/Masum Replik
İçe doğru ağlamak mı, öyle bi' şey benimki!

2/ Kağıt Replik
Bir göğüste iki kalp olmaz ya, kalbim iki büyük harf) kâğıtlarda

3/Mistik Replik
Meleğim de kırıldı. Artık silkeleyebilirim yakamdaki klaketleri

4/Saf Replik
Hep bir sinema çıkışıydı yüzüm, hep bir sinema düşü. Yıl yıl gençliğimden gelerek yaşlanmak her düşüşüm!

5/Yara Replik
Kırık serapların birleşme yeri şimdi içim--söz Kare kareSöz içgeçirme içim!

6/Cam Replik
Ben kendimde incindikçe annem kırık cam ırmak uzaklarda

Hüseyin Alemdar Kalpzaman Yeşilçam

7/ Rüya Replik
Hiç kimse yoktu orda, biz siyah-beyaz bir sevişme kaldık!

Devrime Tarif Aşka Tarık

Yılmaz Güney'e

Yüzümü kantaşıyla tanıştırdığımda
kana konuşan bir hevesti gençliğim
hamheves yaşardım her şeyi beyazperdede
can der, Canım Kardeşim bir mimik kanardım herkeste
gidip kendimi film karelerinin içine atardım
genç kızların sevgilisiydi ya Tarık abi o sıra
kalbe fiyaka saçlarımı onun gibi tarardım
heyhat, ben ki flörtü bile değildim tek bir kızın
aşka tarif gençliğe Tarık
kendime çalışırdım

Gençliğimi kavgayla tanıştırdığımda
yüksek sesli dergiler okuyordum herkes gibi
devrimci bıyıklarım henüz çıkmamıştı daha
ama devrimci şiirler yazıyordum o biçim
devrim ki en çok varoşları ve köyleri sevindirmişti
en büyük devrim ki alanlarda yapılmıştı
bir Hasretinden Prangalar Eskittim şiiri vurmuştu herkesi
birden Maden bir esmerlik olmuştu Tarık abi
ben ki zaten esmerliği çocuklardan bilirdim
devrime tarif aşka Tarık
kendime gitmiştim

Ömrümü aynalarla tanıştırdığımda
içakıntı gidip sinema önlerinde ağlamıştım
kasıklarımdaki kadınlara ağlamıştım babam gibi
bir yanım kendinin mağlubu Delikan İstanbul'du
bir yanım hüzne Pehlivan derde Derman üşüyordu
sahi, Bir Avuç Cennet gibi bir şeydi Tarık abi
tutup içimi Yol bir film hatrına Bingöl'e atmıştım
ülkeme tarif sılaya Tarık
kendime kaçmıştım

Şimdi ne zaman Tarık abi desem
saklı söz bir Yılmaz Güney repliği etleşir aramızda
şiir gibi ilk sinema gibi son--
Tarık, bak bu kediye, bak annem gibi!

Türkan Şoray İçin Yedi Güzelleme

Selim İleri'ye

1

Sen olan kalbimin zarif gürültüsüyle
esmer eylül tenha dokunuş
pelikül çarşı dudak defter
Üstelik adamakıllı Cumartesi Yalnızlığı efektli
camrüya bir sinema montajladım kendime senden
ah, aşktan habersiz kalbimden haberli

Sahi, her rengin sesi ki Hatırla Sevgili!

2

- İstediğin hakareti et bana! Haklısın, lâyığım hepsine *[Acı Hayat]*
- Nerelere gidip neler yapıyorsak bende hepsi ilk *[Vesikalı Yarim]*
- N'olur saatler dursa, zaman koşmasa! *[Kahveci Güzeli]*
- Korkarım ki bu konuda sizi hep üzeceğim *[Sonbahar Rüzgarları]*
- Ben sevsem söylerim, ya sen? *[Sürtük]*
- Deminden beri beni düşünüyorsun ya, geldim işte! *[Hayallerim Aşkım ve Sen]*

Bak, ağzından dökülenlerden bir söz yumağı yaptım kendime söz söz
dudaklarındaki cümle cennetten

Gamzen içe seslenişler şiiri bende!

3

Pembe sözler peltek duygular
hep kalpte kalır da dökülmez ya--
aşk gibi biri gelip de ömrüme durdu
aşk gibi biri gülgün ve güldeste boyunlu
gözleri: Selvi Boylum Al Yazmalım
gözleri küçük Asya! gözleri gepgenç ömrüm!

İçimin nilüferleriydim, çok çocuk iki göz oldum, öldüm!

4

Alkazar sinemasının önüne çöküp akşamları
ders çalışır gibi yapıp da
selpak mendil satan ağlamaklı bir kız çocuğu var ya hani
rastlarsan öp onu benim için de
o üçümüzün de çocukluğu!

5

Ah, kalın dudakları yaşanmamışlığın
ince senince dudakları sevilmişliğin(
örtük dudakları şiirin

Öpen ve öpülenlerden bir huzme dökülen içime
çok bi'sinema gibi dudakların yerini susmak seninle

6

Kanatları sinemayla çizilmiş bir melek gibi
siyah-beyaz yumru bendeki kalbin
sanki bi'koşu henüz gelmiş de
bi'ilaç bi'günah seni benle dolduruyor

Yeşilçamın bütün eski Vesikalı Yarim'leri gözlerimde!

7

Aşka saklana saklana ördüm bu şiiri bak
ördükçe leke leke süveyda olup sustum içimi-
kalbimin son mısra siyahşın suç seslenişi
-"Bütün güzel şiirlere uygun her yeriniz"

Turgut Uyar

İltihap

Kenarları boşaltılmış bir yalnızlık gibiyim
içimin sinemalarında hep bir gri hüzün tadında
kelebek solgunu bir jenerikle başlar ya filmler
sarı bir nemle âniden biteer ya yine
güz solgunu bir "S O N"la--
Sonraaa sonraa
sonra sokaklara çıkar
sinemaların arka kapılarından
aşkın plastik gülüyle kandırılmış gençliğim-
:sol yanağımda hayatımı inciten aşkın ruj izi hâlâ!(
:Tanrım, neden kalbim bu kadar uzak bana!(
:faydası yok, kaknusum kırıldı, onaramam kendimi!(
:ah, hiç mi vaktim olmadı suçlarıma dokunmaya!(
:sahi, kim üfleyecek şimdi kırk bir yaş mumuna hayatımın!(
:ağzımın aşksızlığa düşeceği belliydi!(
:durup durup kalbime bakıyorum her nedense!(
:her usul adımım, ağır çekim bir film sekansı ve şehir imgesi!(
:beyaz bir gül gibi geçiyor çocukluğum dünyadan!(
:dededen hatıra bir Rumluk, büyüyor ve uzaklaşıyor içimde!(
:yanlış bir akşam gibiyim, gitsem mi!(
:içimin yaz odalarında nedense hep bir güz hüznü!(
:dahasına gerek yok! Hayat hep aynı, bırakıldığım yerde durabilirsem ne ala!))

Kenarları boşaltılmış bir yalnızlığım şimdi
diyorum ki, sessiz bir gürültüdür insanın içi
kalbin camdan sesiyle dokunur insan kendine-
Belli, bendeki çocuktur bir tek
masum, utana sıkıla kendinden çıkar gibi
oynar rolünü
ah, hayatımın kâğıttan beyazperdesinde
durgun ve ince dudaklarında hep aynı replik

-Anneciğim, ben bu amcayı çok sevdim. Ona baba diyebilir miyim!

ArzuUU Okay

["İstanbul'da kadınlar uzun boylu / U gibi güzel" (İlhan Berk)]

dudaklarım geziniyor gecenin ağzında
güzel ırmak çürüğü pastel bir günahla
beyaz masum ve ıslak
dolunay lekeleri içinde tenim
kasıklarım aşk eziği bir grilikle kirli sanki
dudaklarım ki tüyden öpüş valsi
sen ey jezabel gibim
çocukmuşum gibim gidip geliyorum senle
düşüme
akşamıma
geceme
öptürüyorum seni

hayatım ruj imgesi sinema hazzı şimdi

geçmişime sarkan flû gençliğini seyrediyorum

gece ki mağdur bir dokunuş izi

çocukluğum gülhatmi suskunu elhamra sineması

usulca öpüyorum bembeyaz nilüferlerimi

yüzün ki ne kadar da şiir

- kalbim n'apsın!

Meral Oğuz İçin Yedi Sinema Şiiri

gül düşer bahçeni seçtiğin ömre gül düşer
sen geçersen güz kalır senin geçtiklerinden
Murathan Mungan

1

Yalnız değilim desem de yalnızım
filmim de figânım da beni unuttu artık
beni unuttu akşamın pembe zambağı
içim flu bir hatıra içim fersude bir kanyak lekesi
hayatım diyorum hayatım ki
altyazılı sepya bir ürperti şimdi

2

Her şey uzak ve gövdem büsbütün uzak güz
:film koptu(şizofreni fuaye kokuyorum
:yaz durdu(kollarım iki kocaman lâle ölüsü
:şiir burkuldu(kalbimin her dizesi bir kesik mendil
:kuğu kırıldı(cam kırığı döküyorum))

-Bi'güzel ağlasam mı, sahi ağlamaktan başka neyim ki!

3

Hayatıma vuran noktürn bir filmdin bende
adı: Biri ve Diğerleri
hayatına duran no-senkron bir filmdim sende
adı: Melike ve Menekşeler
artık iki film [imlin sekans kırıkları birbirine karıştı
veBiriMelike DiğerleriMenekşelerve
ah MelikeBiri!

4

Kimi aktrislerin yalnızlığı henüz gidil/e/memiş bir şehirdir
uzak çekimde kimi şairlerinki de

Yalnızlık ki mistik bir Meral Oğuz'du/r İstanbul'da

anksiyete bir Ahmet Erhan Ankara'da

5

Şiir! Aşk! Sinema! iç içe üç çınlama (yakın çekim)
gittim ve gizlice örttüm kâğıttan ağzımı

Alt dudağım çizik yaz sineması şimdi!

6

Hep bir montaj hatasıydı aslında İstanbul
Abbas: Uzun haz burunlu nevizade hatası
Dersaadet: Mevsimlere ahraz kalp yetmeme hatası
Yol Kafe: Kürtçe ıslanmış kalın gül hatası
Cadde-i Kebir: Deniz Gezmiş salvolu Berhanî sinema hatası
Çiçek Bar: Haftaym renk tayfı hatalar zinciri

Mekânlar günahkârdı müdavimler günahkar
tükendi monolog

7

Kıçı kırık bir Yeşilçam filmi rejisörü bile olamadım
denizimi tersinden içiyorum epeydir
kirli kirli

Seksapel bir rüya ağırlığı denizim dediğim de!

âh ile vefâ - Yeşilçam ki Saf Aksan Bir Vefa Semti

Beyoğlu'yum ben rüzgârlar öğrenciler yağmurlar kadar eski/ Dünyanın ilk günleri ilk sakinleri gibi eski
İlhan Berk ("Pera")

karanlığa dağılan o çocuk ben miyim beni mi kovalıyor tabancalı adamlar
Issız sarayların güngörmez prensiyim
yalnızlığımı belki bir aşk tamamlar bilmek zor
hangi filmin neresindeyim ne yapsam içimde o eski sinemalar
Attila İlhan ("Böyle Bir Sevmek")

1

Yeşilçam sokaklarının, doğuştan eski ve esrarlı oldukları, her pasaj, geçit ve çıkmazının da aslında birer saf aksan taşıdıkları var sayılır. Bu paradoksal durum 1940'lardan günümüze "yedi sokak yetmiş adım" adı Yeşilçam olan bu cehennemi, yedi sevap yedi günah yedi cinnet yaşanır kılmıştır hep. Set işçisinden kameramanına, işıkçısından yönetmenine, figüranından senaristine, işletmecisinden yapımcısına Yeşilçam'ın bu sevap, günah ve cinnet hâlini kâh aynı aynı kâh üçlü m'ukte iç içe yaşamayan bir sinema insanı neredeyse yok gibidir. Bugün kırklı yaşlarının bile son üç basamağına gelmiş biri olarak önce kendime, sonra içimde bir yara gibi taşıdığım Yeşilçam'a soruyorum işte: Bütün arka sokakların dâhil sahi sen yaşadın mı? Alyon, Ayhan Işık, Fuat Uzkinay, Sadri Alışık, Hasnun Galip, Tel, Başağa sokakları kimdir, kimindir!? Boşuna sorma, söylemez ki! Ah, eski ve esrarlı hallerin ki şöyle dursun Yeşilçam'ım, senin bir de miskin ve uykulu hallerin vardır ki bende kalsın. Birkaç yıl öncesini beyazperde ve Araklı sayarsam, bendeki hayatın yirmi yaşımla birlikte başlar. Başlar dedim ya, "vefâ semti" sokak sokak içimden dökülür, yüz yüz göçmüş tüm sakinlerin: Cevat Kurtuluş, koltuğunun altında tavla takımı Murat Film'den çıkmış Dost Film'e gidiyordur [anılar da bir yerde dublaj ister, iki sokak arası yara mesafesi]; Ayhan Işık, hâlâ Erman Film'de oturuyor olabilir [krallar ölmezdi, ölmez de]; Yılmaz Güney, dişlerinin arasında kürdan gibi esmer film sözleri "İkisi de Cesurdu" diye diye solunda Samim Meriç sağında Yaşar Tunalı sonradan ardına kadar açılacak bir boşluğa yürüyordur [evet, vakti ve sinemayı görüyorum; şimdi vakt-i sinema sonsuzluktur!]; Sami Hazinses, hangi filme sorsan

yirmi dakikayı bulur ya da bulmaz sonrası hazindir. Cahide Sonku, sahi ölüm yoktu başlarda, sonra sanra ölüm gibi bir şeyi alkol değilse de Cahit Irgat icat etmiş olabilir [dünya bensiz de pekâlâ olurmuş; öldüm, anladım!]; Turgut Demirağ, Yeşilçam B'sinden başlasam boğunç, Y'sinden gitsem ödünçtü aslında dedi sanki, topla hepsini ne kadar filmim var örtmez ömrümünün dörtte birini! [aldanma, aşk bile imâlı konuşur]; Yıldırım Önal, "Teslim Ol Baba" filminden dönüyordur, bir ihtimal sol gözü cebindedir [her giden gecikir, bana kocaman kal demeyeceğim; esmerler nasıl bağışlanırsa öyleyim!]; Feri Cansel, beni on üç bıçak sen ağlattın ey aşk! Neyim var neyim yok bu dünyada kaldı. Dünya dedikleri kırk kapılı odaymış da ben otuzüç kapı açtım da otuzdördün eşiğinde kaldım [günah ki benden gitti, artık sen de git istersen! bir tarafım hep ağrıyor, hep yalnız]; Tugay Toksöz, ah, Yeşilçam'ı karış karış bilirdin de akşam çökmesin hiçbir sokak düze çıkaramazdı seni; uzakları uzaklara iliklemek sanatıydı alkol ve kadın [çıkar bu bulanmış koca gölü içimden, her ne kadar acı var içimde!]; Nevzat Pesen, bi'güzel "İkimize Bir Dünya" demeniz vardı ki dün gibi orda; göz susmuşsa ağız lal ve yetimdir, konuşamaz! [hangi ölümdü benim sustuğum, ey ölüm sözünü unutma!]; Diclehan Baban, birinin çoğuydun durmadan, âh öyle çoklar bıraktın ki geride ablam ne kızların Dicle ne oğulların Fırat senden sonra! [bu sokaklarda insan beklerdi de cümleler beklemezdi hani, bak şimdi her şey nasıl da birbirinin tersi]; Orhon Murat Arıburnu, hem asistanı ve hem vefâ yanı Hidayet Pelit'le "Sihirli Boru" bir filmin sihrine kapılmış Orhon Film'e yürüyordur. "Tütün Zamanı" bir vakte sorarsan ölüm sözü eliçi bir tabakadan çıkmadır [kaç yıl olmuş ben bu dünyada yokum; tutma yeri yok sanki insanların]--

Üstat, tam da öyle! Bir yerden gelip bir yere gidiyoruz. O yer ki flû bir üzülmek...

2

Yeşilçam sokaklanının her biri "fazla kalmayın, dünya derin" der gibi kendini anlatır sürekli. Bundandır ki, hemen herkesin içinde çabuk çoğalan çabuk ölen bir sevgili olmuştur daima. Şimdi bu sözü ithaf ve iltifat topu yapıp, ah önceki adı Ahududu şimdiki adı Sadri Alışık olan ömrümü anlatan bu sokağa savursam kimler kadr'a girer bilemezsiniz. Yeşilçam benim vefâ hâlim, sahi kendimden yaptığım film dün gece koptu makas yerinden, sizler nerelerdesiniz!

Bu sokakta adlarınız hürmet ve şefkat cümlesi gibi hâne hâne: Bana sorarsanız eksildiniz belki, ama ölmedi hiçbiriniz. Yeşilçam'ı bir semt yaptim sizlerden, ayrı ayrı her birinizi kendime ayırdım; almayın!

Turan Seyfioğlu: Tenha yerde bir "Beyaz Cehennem", yıllar var beyazdan griye unutuluşun sonsuz cenneti sen gittin gideli.

Ayhan Işık: Say ki hâlâ kralım, dingin gençlik burada yakaya bir gül takmanın ne mânâsı var ne sonu!

Neriman Köksal: Çetin Karamanbey bu, bir gün İstiklâl'e çıkar da tutup kolundan mağrur bir hüzne getirir de bırakır seni yine!

Turgut Özatay: Aslında herkes kendinin unutma kanıdır biraz da. Kan serindir ya unutmaz, unutma!

Adile Naşit: Bu gülmeler senin değil teyze abla, kandıramazsın! Ah, ağlattın işte.

Avni Dilligil: Sinema dâhil, şimdi neyi hatırlasam bir uzak ağustos ve anı kırıntısı.

Belkıs Dilligil: Her kahkaham birçok şeyi sevme sevabımdı--film şeritlerine bak, her kahkaham unutuldu da kendim bile zaman dışı sanıldım!

Hulusi Kentmen: Sahi hem baba hem mecazdın, mecazi her konuşma ağız dolusu sen kadardı. Yeşilçam'ın tüm jöndamları senin kızındı sahi.

Osman Alyanak: lyice bakın bana, orda kışı yazla yıkayan adam hem benim hem değilim! Unutulmak bazen taşa vurmuş resimdir.

Bilal İnci: Doğuda, daha doğuda bir dağı ters çevir; çevir ki ben ordayım!

Mine Mutlu: Ver bana ellerini ey hâtira, on parmağımın yedisi üşüyor.

Kadir Savun: Baba işareti bir adam orda, dört kapı aç kendine üçünden o girer.

Hüseyin Baradan: Boşuna çekilme yana, yıllar var kimse yok dostane arada.

Nizam Ergüder: Her insan bir cümledir ya kendine ve Allah'a elbet! Sen Nizam ağbim, herkesten iki cümle fazla--hem şehlâ hem peltek!

Erdoğan Seren: Köy ve yalnızlık yıkık adamda birlikte birikir--köy de yalnızlık da sendin; aynan hâla kınıksa, sızını koy kınığından içinde sakla!

Erol Taş: Her insan bir gün kendi uzağına düşer ya, bu uzaklık gece gibi bir şey!

Atilla Ergün: Kalbimin mıknatısı nicedir seni çekiyor, gel de birileri bu lâl role şiir desin.

Yavuzer Çetinkaya: Şiir yok, sinema yok sıkılıyorum! O çocuk sensin Yavuz ağbi.

Tuncer Necmioğlu: Ah benim, ömrü yokuşlu ağbim! Buralarda bıraktığın sesin hâlâ nasıl da sen, berrak ve BeNezer!

Yaman Okay: Her yaşın bir mendili olmalı--bana ne aşk ne mendil sorma!

Orhan Çağman: En çok sevdiğim söz, işte bu bavulda saklı [:Anayurt Oteli!]

Alemdar Yılmaz Zafer: Yarım bırakınız ya bazen aşkı ve sinemaları, ah sende bazeni bile fazla!

Kazım Kartal: Buse, arzu, hüzün, şehvet neyin var dök kadehine--nasılsa göz ve kalp meyhanesinde kimse kimseyi anlamıyor, anlamaz.

Hayati Hamzaoğlu: Bir "Kuyu" taş taş derinine doldurmasın seni--äh işte o vakit, hem hastasın hem ölü!

Yıldırım Önal: Alkole söyle tutsun beni; bir gözüm geceden beri elimde yoruldum dünya ilinden! "Teslim Ol Baba", "Zavallılar" bu filmlerdeki sahiden ben miyim!

Ayberk Çolok: Eksik bir Yeşilçam fısılda kulağıma, kalbim beni şurda burda unutsun.

İhsan Yüce: Beklemeyi bilen biri gibiydim aranızda--bana alışkın bir şarkıyı dinler gibi beklemekle gidememek arası bir yerdeyim burda da!

Erhan Yücel: Yillar var sinemalar tuzu çekilmiş uzun bir göl önümde.

Tek kendim ki kalbim; o uzak çocuk, kendimden dünyaya taş sektiriyorum.

Özcan Özgür: Çok kardeşlerim az az orda mısınız! "Sıcaklardan ne ahırsınız?"

Ahmet Tank Tekçe: Ah, hayat denen film nicedir hiçbir sinema perdesinde tam yüz tam gövde dolu değil. Kendim dâhil artık kimseyi öldürmeyeceğim.

Ayfer Feray: Kalbine kendini anlatamayan biri oldum nicedir--hiç de öyle biri değildim ki ben, söz düğümlerim nerde!

Salih Tozan: Bir tek çocuklar bilsin beni, çünkü geçmişim babakar bir çocuktur.

Suphi Kaner: Uzağıma düşen altı büyük gece geçtim ömrümde, yedinciyi de geçsem ah hiç ölmezdim!

Hüseyin Alemdar Kalpzaman Yeşilçam

Ferda Ferdag: Yalnız ben biliyorum hala kendimi, bu ölüm değil yalnızca bir dua!

Atif Kaptan: lyilik de kötülük de bir yerde özürdür derim, benim öz120 rüm kendime!

Aliye Rona: Çekme beni kendine ey hâtira, bir yanım sevgiyse bir yanim kavga.

Lütfi Engin: Herkes ilkin kendinindir--beni dürtmeyin, böyle iyiyim!
Danyal Topatan: Bu Yeşilçam olmasa belki de hiçbirinize göre değildim. Herkes ki, hayatını değiştirirdi öyle böyle; ben Toroslar'da at sırtında gezerdim. Kalbim az şimdi ağlamaya!

Nubar Terziyan: Bir eski gökyüzü, bir eski dünya "baba" de yer gök yanındadır.

Hüseyin Peyda: Son vakte kadar bekleyin beni! Sinema söz yüzüğüm, mezarımdan yedi taş itip geleceğim.

Asuman Arsan: Hangi filmdi, saçlarınız kızım elleriniz oğlumdu; ne zaman bir tutam saç bir ele değer ağlarım işte!

Kamuran Usluer: Yadıma kim düşse, dönsün derdim Yeşilçam'a pardon geldiği yere--sahi, ben şimdi nerdeyim!

Keriman Ulusoy: Bir tek ben biliyorum şimdi kendimi! Ömrümün dörtte üçü gurbet ve taş yoncası.

Önder Somer: Elimden tut çocuğum, ben zaten düşmüşüm sen bari düşme!

Kudret Karadağ: Kederlenme bana kaderini anlat. Kar uyuduğunda, bıçak ve evlilik sana kendimi anlatacağım. Yeşilçam'a inanma, bana inan!

Savaş Yurttaş: İnce sözlerden oluşan bir kolye var boynumda--bak, ben ölmedim!

Kenan Pars: Seni de kendimi de anladım ama, kötülük de bir yerde giyinilmek istiyor. Günah ne sende ne bende!

Oktar Durukan: Çok şeydi bana sinemalar eskiden--şimdi az şey sinemayım kendime, çok şey gibi ölüm ve hiç bilmediklerim.

Mehmet Samsa: Mart karı gibi genç kalmak isterdim hep--beni Yeşilçam'a kim attıysa o açsın artık mezarımı!

Arap Celal: Bana tozpembe ve iki avucun buluşması büyüklüğünde kalın, nasıl da az ve kıran sizsiz her yanım!

Ajlan Aktuğ: Bir kere ölebilmeli insan, gel ama bir daha ölme! Erol Durak: Yanaklarım büyüttü gözyaşlarımı--say ki ölmüşüm, kalbini bana say!

Mustafa Alpay Ziyal: Şimdi sana ikimizi de saracak gecikmiş bir ömür getirdim desem de inanma kalbağbi! Aşk, kadın ve tannı dahil inanılacak hiçbir şey kalmadı.

Tanju Korel: Ey tahta sandalye sinemalar, gençliğimi getirin bana! Öyle bir öldüm ki yılları, boyum bosum dağ selamı, kollanım seki seki kanama!

Mehmet Büyükgüngör: Herkes bir yerde kendine babadır--ben hem baba hem ücrayım, gelmeyin, tütün sarıp kendime ağlayacağım.

Mürivet Sim: Ha fal ha piyango, yıllar var ben hep kendime çıkarım!

Orhan Günşiray: Ah, seninle durdururdum ya ben aşkı ve zamanı. Hangi filmdi şimdi unuttum. "İkimize Bir Dünya" olabilir sanki. Hatırla, kadınlardı benim helal ve tek kıblem! Kıblem şimdi yâr ve yer dibi!

Şükriye Atav: "Oğul, oğlum!" diyen sözlerin ki beyazperdeden içimize düşmüş gibiydi. Hece hece bu nidâ içimizde ısınsa ne kadar beyazı var senin eserin.

Reha Yurdakul: Hangi iyiliktim hangi kötülüktüm ben, inanın bilmiyorum. Bir yanım dağdı bir yanım ovaydı benim, kalbime sorarsanız ortalarda bir yerdeydim.

Hasan Ceylan: Ölmenin öldürmenin saat sekiz treni yaklaşıyor, silahim nerde benim! Sekiz mermi var şarjörümde, yedisi seninse biri benim.

Suna Pekuysal: Beni böyle ağrılı akşamlarda kendi derdine yâr eden hanginiz ablam! Bir yerde mi okudum ne, derdi kendi olan arkadaşını derdine yâr eder.

Kerim Afşar: Öyle bir Cemil kıldım ki kendimi, yıllar oldu cemalimi bile unuttum!

Gülten Ceylan: Ne zamandı bilmiyorum, ama sizler bilin isterim. Kah saf bir zambaktım kendime, kah yavaş yavaş açan nilüferdim beyazperdede. Ah, şimdi ne zambak ne nilüfer hiçbiri değilim!

Ali Şen: Kabulümdür, bütün bu dikili güzellikleri ben devirdim. Unutmayın, belki ben de uzaklarda bir yerde günahtan yapılma güzelligim--düşmüş gibiyim, beni biriniz kaldırın!

Nevzat Okçugil: Ben sizi doğum gününüzde öpmüş müydüm ablam! Yanaklarınız öyle elma elma, çocukluğum gibisiniz.

Yıldırım Gencer: Şu Adapazarları Akyazı Karasu ada değil de pazar; sensiz her sokağı ücra Yeşilçam her boşluğa akmamış kan yazar.

Yadigar Ejder: Ah, sensiz otel odaları Sivas boyunlu sessizlik de, sokaklar asi ve uzunca konuşmuyor artık!

Baki Tamer: Orda, öyle sırt sırta duruyor dağlar. Bir vakitler sinemalar sırt sirta vermiş dağlardı Anadolu'da--jön arkası bir Baki'ydim ben, şimdi hüvelbaki bile değilim!

Ahmet Kostarika: Yeşilçama sorun beni--bakkal, kasap, manav ya öyle ya böyle hemen hepsinden alacaklıyım. Sahi, alacak ne demek!

Suzan Akay: Çok olmuş gibi bekledim sizi, hani nerde beni bana birakan elleriniz! Sahi, sigaram var da ateşim yok; sizde bulunur mu kül ile pelikül!

Nejat Gürçen: Kuzum, bu setler bu filmler var ya her biri benim gençlik süslerim. Kız da ister misiniz? Bu Yeşilçam var ya, benim şer cennetim!

İsmet Ay: Burası ne cennet ne cehennem, vallahi sıkıldım! Set var mı? Çağırın, geleyim.

M. Ali Güngör: Elimdeki bağlamanın telleri bile böyle diyor, beni sinemalar kandırdı. Tamam da, burda bile avantürümü kandırmak hanginizin aklı?

Alev Altın: Bu şehirden bir namlu daha yap istersen, ne sen ne ben hiçbirimiz ölmeyelim!

Cevat Okçugil: Tek çarem vardı film çekmek. Bazen filmler, karı ya da koca ailedendir.

Mehmet Akan: Beni sinema bir dönemecin yamacına koyun, akşama kalmaz döneceğim!

Engin İnal: Bana ne alkol verin ne mutsuzluğa benzer bir evlilik. Biraz hasta gibi sanki ezberim, bari repliklerimi ezmeyin!

Orçun Sonat: Beni çok orman az insan yerlere götürmeyin, burda bile iyi değilim!

Mustafa Özkaya: Hala hiçbir şey bilmiyorum dünyaya dair. Tabii ki Allah'ı ve sinemaları saymazsak. Burası da oraya benzer bir dünya pekala!

Yavuz Selekman: Son kez ölüm kandırdı beni, iki film birden alacağı olsun!

İhsan Baysal: En son hangi filmde öldüktü hatırla! Ah, kimse öldüğünü hatırlamaz.

İbrahim Kurt: Dersaadet de yok öğle rakıları da artık İb-ra-himmmm!

Yeşilçam sokakları, kendisine uzun uzun bakmadıkça sizle konuşmaz. Hele biri vardır ki hiç konuşmaz. Adını Abdülhamit döneminin ünlü bankerlerinden biri olan Alion Antoine'dan alan bu sokağın bugünkü adı maalesef Alyon Sokak'tır; öyle bir sokaktır ki Alyon Geçiti ve Alyon Pasajı ile kendini hâlâ yaşayan bir Pera gibi de şahlandırır. Bugün adından sanından zerre eser kalmayan Batı Trakyalı film yapımcısı ve işletmeci Muhsin Rodop çok uzun süre bu sokakla sırt sırta yaşamıştır. Keza yapımcı-yönetmen Hulki Saner ve ilk stüdyoculardan iyilikler ağbisi Özdemir Öğut de bu sokakla özdeşleşmiştirler. Bu sokak ki, aynı zamanda kedi ve kumruların kardeşçe yaşadıkları bir sokaktır hala. Son yıllarda yönetmenliğe geç kalmış film ve sinema kitapları duyumcusu "esrari" Ertekin Akpınar da bu sokakta yaşamıştır. Emlakçilik ve figürasyonluktan yapımcılığa kadar yükselen Ali Zebil de maalesef genç yaşında son yolculuğa bu sokaktan yürümüştür. Yeşilçam'ın her sokağı demem o ki, kendinden çok daha derin ve kat kat ihtişamlıdır. Şimdi burada durun: Kapı no. 10, dikkatli bakın! Türk sinemasının "benzersizler benzersizi" Cahide Sonku da kendinden derin acı ve hüzün dolu halleriyle ömrünün son yıllarını bu sokakta geçirmiştir. Aşk ve evlilikler silsilesi içinde arka arkaya üç evlilik de yapan, kurduğu Sonku Film'le alttan alta Türk sinemasının Hollywood'u olmak isteyen ilk diva, büyük yapımcılara yaldızlı yüksek topuk ayakkabısından şampanya içiren Cahide de bu sokakta yaşamıştır. Şimdi öbür dünyada Nietzsche'nin büyük sözünü bir replik edinmiştir belki de kendine: "Cennette ilginç insanların hiçbiri yok!" İlginçlik demişken, Cahide'nin gözünden ve adı Alyon Sokak olan bir kameragöz mekândan insan ve ömre dair ilginçlikler:

* Ah, "Ahlak, bireyin içindeki sürü içgüdüsüdür" diyen Friedrich Nietzsche'yi başucu yazarı sayıyor Cahide, "dünyada tanısaydım onu çok daha başka filmler yapardım!"

* Atıf Yılmaz ve Yılmaz Güney'i neden daha iyi anlayamadım.

* Âh Cahit âh ki ah, şimdi iki yanım da kocaman iki kırık: Biri Irgat, biri Sıtkı! Herkes kadar ben de az Fransız Türk şiiri bilirim.

* Ömrümün dörtte üçünü yaşadım sanıyorlar, yaşadığım dördün biri bile değil!

* Âh Ender'im, hiçbir baba imgesi benim dökülmüş babalığımı anlatamaz sana!

* Burası ne yedi sokak ne yetmiş parsel, hiç biri değil! Sen ey İhsan, sen ey Zeki, sen ey Orhon, sen ey Ertem, sen ey Talât, sen ey Sami, sen ey Hürrem, sen ey Nevzat, sen ey Süreyya sahi şimdi nerelerdesiniz! Kendim gibi aralık kaldım da.

* Âh, her şeye rağmen ölüm kadar olmasa da aşk var, unutmuşum! Alyon Sokak'tan başını uzatmış da uzun uzun Erol Dernek Sokağı'na bakıyor iki yakası Bingöl bir genç, yüzü sanki benim esmer gençliğim!

4

Bu kendime sustuğum hiçbir şeyin adı belki de Yeşilçam değil! Gündüzün geceleyin bir uçtan bir uca yürüdüğüm bu sokakların hiçbiri belki de ben değil. Yine de bikoşu İstiklâl'e çıksam birinizden biri arkamdan gelir, bilirim. Sen ey büyük şair İlhan Berk, sen ey oteller ve kaldırımlar kaptanı Attila İlhan, sen ey akmış filmler şairi Metin Erksan, sen ey ulusalda kendine evrensel söz vermiş büyük usta Ö. Lütfi Akad! Şiir ve sinemanın dili olmasa böyle uzun sever miydim sizi? Sinema hâli babamı sevdiğim için severdim sizi de! "Şiir ve sinema iç içe geçmiş kardeş sanatlardır" mı dedi içinizden biri, bana mı öyle geldi yoksa!

Sen ey İlhan ağbi, Yeşilçam derken Pera ve Galata karışık sinema içimi allak bullak eden boynu uzun gönlü çarşı ağbim! Bir vakit, 7. Sanat'ta buluşup da adı 14 Numara olan bir film afişinin önünde kalakalmıştık ya birlikte. O gün, sen Fellini ben Cocteau olmuştuk yedi dakikalığına. Yedi yaşam ve sinema demekti, ah o yedinin üst çengeli bile yok şimdi! Her şeye bulaştın da sahi sinemaların nerde?

Sen ey Attila ağbi, ne zaman Beyoğlu, Tarlabaşı, Tepebaşı, Dolapdere hangi sokağı it dalaşı gitsem, içimden derim ki bütün bu filmleri Attila İlhan yazmıştır; bu oteller onun parmak destesi bıçaklarıdır: Kimi Duvar, kimi Bela Çiçeği, kimi Sisler Bulvarı kimi Yağmur Kaçağı... Tüm yazdıklarınız ki, âh kâğıtlarda kalmış her görüntüsü gözle seslendirilmiş sinemalar! Sinema sende şiirden daha çok durmuş da eksik koymuşsun neden!?

Sen ey uzak baba ünlemi Lütfi ağbi! Vesikalı Yarim'den Beyaz Mendil'e, Gelin'den Yalnızlar Rıhtımı'na sende ne çok şiir varmış baba ağbim. Ah, Çocukluk çok gökyüzülük, gençlik çoktanrılılıktır; çocukluk benim üç, gençlik benim yedi yaşım! İçimden birden çok günbatımı geçmiş gibiyim nicedir, Erman Han önündeki kalabalık arasında ölsem sahi beni kim götürür!

Sen ey tutku ve sevmeler anıtı Metin ağbi/m! Kuyu ve Sevmek Zamanı iki şeyin dini beni bırakırsa; söz, iki göz iki dil bir gün senle geleceğim! Şiir ve sinemadan öğrendiğim iki tanrı var sayende: Biri beyaz biri kara. Beyazı gökyüzünde, karalardan karası yerin dibinde oturur, beni bağışla!

Bütün Yeşilçam sokakları biraz Bizans, biraz Tunceli...

Şimdi Surp Artuyum Kilisesi'nden İstiklâl'e akan akıntı gençliğim ki, sanki "kaç saat var ölüme?" der gibi sinemalara kendini soruyor. Hiçbir sinema girişinde elinizde kesik biletler ve tırtıklı kadınsızlik, sakın ha ölmeyin.

Şiir ve sinema kulunuzdan yere göğe bir öğüt bu!

5

Üzgün ve bomboş Sadri Alışık ve Başağa sokakları. Dün geceden beri yokuşu iner inmez üçe ayrılan bir boşluğu heceliyorum. Sanki kendi kitabı Eski Kış'ı çok sayfalı okurcasına Galatasaray'a doğru yürür gibi Sâdık Karlı. Ah, ben geri geri yürümeliyim ömrümü ve gidip bakmalıyım--bir Pera alfabesi gibi konuşan Picadilly yerinde midir!

"Biz ki yaşadıktı" dedi bir ses.

"Ölenle öleniz şimdi" Şimdi, sanki!

6

Kendim miyim? Belki!--

Her sokağını geceleyin böyle uzun uzun yürüdüğüm Yeşilçam aşkına yürüdükçe daha bir kendim olmam var ya bu sokaklar sayesinde. Adı Ayhan Işık olan bu sokağı kuytu kuytu derinine yürüyordum ki kaldırım taşları konuştu duydum: Sanmayın ki öldüm ben, yetmiş yıl var yedi canlıyım! Kemal Film, Uğur Film, Mine Film... Duyduğum bu ses üçünüzden birinin sesi değilse, söyleyin hele bu ses kimindir? Biriniz Şakir ve Kemal Seden'den ilham Osman F. Seden, kendim olmam Tanrı'nın gece dereleridir, akıntıya dönüşür de boğar beni! Biriniz Memduh Ün, arkadaşı kendi olan içses sarmaşığı dolana dolana kendinde büyür! Biriniz Kadri Yurdatap, hangi film şeridini ucundan çeksem yirmi dört karenin on yedisi metafor yeridir! Ah, sanki kırk yıl var Tank Dursun Kakınç Girik Han'dan içeri hiç girmemiş. Kelebekler

Çift Uçar'dı hani Tarık ağbi!

İlişmeyin, azıcık uyusun! Dostoyevski ve Kafka âşığı Uğur Ün olmali orda uyuyan. Şimdi kalkar, Türk sinemasının gizli tarihini yazmaya başlar kaldığı yerden.

Kendim
miyim? Belki!--

Bu sokak ki, Sadri Alışık'a komşu hüznümün ikizidir benim! Beni böyle koyup gitmeyin! "Yalnızca ölen bizimdir" mi demişti Borges; ekliyorum, serin dua sinemadan gidersek elbette yaşayanlar da! Gün ışıyacak birazdan, gidin söyleyin son kez de olsa geri gelsinler, bu sokak onların. Biri Sezer Sezin, Biri Ahmet Mekin, biri İzzet Günay, biri Cüneyt Arkın, biri Ediz Hun, biri Nurhan Nur, biri Münir Özkul, biri Kadir İnanır, biri Selma Güneri, biri Murat Soydan, biri Engin Çağlar, biri Perran Kutman, biri Tamer Yiğit, biri Sevda Ferdağ, biri Serdar Gökhan, biri Muhterem Nur, biri Mesut Engin, biri Fatma Belgen, biri Hüseyin Zan, biri Kadir Kök, biri Sönmez Yıkılmaz...

Kendim
miyim? Hem evet, hem değil!
Birden bir imge yüzüm: Hem sivil, hem güler yüzlü! Bu ben miyim?

7

Denir ki: Binlerce metre filme yazılıp söylenmiş sıkıntıdır Yeşilçam! Şimdi boğuk ve loş bir film şeridine bağırıyorum kendimi: Siz sokaklar, siz bende donmuş kalmış sinema sevabı insanlar; hanginiz, hangimiz sıkıntı değiliz ki! İçine eğilip bakıldığında, bu lâl söz Yeşilçam ki kendinden daha büyük kuyu.

Denir ki: İki yakası düşük bir boşluktur Yeşilçam! Boşluk değilsek neyiz ki! Artık şunu iyi biliyorum ki, hangi filmi kendime yaslanarak seyretsem annem ve sinemalar orda! Sahi, bir boşluk vardır her gerçeklikte! Gençliğin ve gözyaşların senindir, sinemalar akar.

Denir ki, hepi topu bir düzlük üç kahvedir Yeşilçam! Doğrudur. Erol Dernek öyle bir düzlüktür ki her şeyi bilir. Aşk, açlık, sevgi, işsizlik, riya, kimsesizlik böylesine kendi değildir hiçbir yerde! Yeğenler Kıraathanesi: Emek varoldu var olalı figüranlarındır, şimdi söyleyin nerde! Reşit'in Kahve: Siz ışıkçılar ve setçiler susmayın konuşun bre nasıldir ellerden bileklere sızmış işsizlik! Azmi'nin Kahvesi: Yapımcılar, yönetmenler, oyuncular mekânı öteden beri. Âh,

birçoğunuzun sandalyesi dört ayaklı göğül boşluk öyle, susun ama n'olur söyleyin. Bunca yıldır nerelerdesiniz? Bir düzlük üç kahve, bazı bazı kendinize gala çok öldüğünüz!

Denir ki: Kalbe dayalı ellersiz bir yalnızlıktır Yeşilçam! Hem tekil, hem çoğul--

Taş üstünde!

sineUkde - Kalpzaman Sözlük

Neyse, niyetim sizlere sinemalar ve filmler anlatmak değildi. Sokaklarda, arabalarda, gece kulüplerinde ve diskotek kapılarında, lüks semtlerin sinemalarında giysileri, tavırları, gülüşleri sizlere benzeyen bir sürü genç insanla karşılaştım. Özellikle benim sık sık gittiğim sinemalarda. Ama maalesef sizlere oralarda rastlayamadım! Sinemaları, filmleri ve yeryüzünü doğru dürüst tartıştığımız yok. Ne oldu size? Ner[eler]desiniz?
Onat Kutlar ("Yeter ki Kararmasın!")

Yedi sokak Yeşilçam sâkini biri (ah, içimdeki Sâdık'ı da sayarsam şiirin ve sinemanın militanı demeliy(d)im kendime!) sine Ukde'sine gitse, her fırsatta ben'ini öldürür/dü herhalde! Öldürmedim, öldüremedim! Yakamdaki klaket bıçağından kalbime, bir bir harflerinde öldüğüm kadınlardan kalbime, öznelerine bir türlü çoğul eki getiremediğim filmlerden kalbime, kendimi çıkarıp içimde giyindiğim yönetmeninden oyuncusuna tüm sinema emekçilerinden yine kalbime kendimi öldüremeyişimin türlü türlü nedenleri var. Tümünü yirmi dokuz harfe kavram, nesne, fiil ya da salt sözcük dolgusu olarak koysam sığar mı, doğrusu bilmiyorum. Bildiğim tek şey, kalpzaman tümünü biraz biraz öldüğüm! Hele nesneler içi ölmelerim var ya, öyle on-yirmi harfin hatrına hiç mi hiç anlatılmaz! İlk gençliğimden bu yana, nesnelerle kurduğum ilişkide alttan alta şiir ve sepya tadında sinema vardır dersem abartmış olmam. Öyle ki, yaşamın elinden çekip aldığım kimi nesneleri şiirime dâhil ederken onlara sinematografik yeni anlamlar, yeni işlevler yüklerim. Geldikleri yer yaşamdır pekâlâ, ama şiirimdeki ve sinema düşümdeki yerleri ve duruşları imge ve hendese kurgusunda başka başkadır. Nesnelerle olan bu tuhaf ilişkimi, şiir-sinema birlikteliğinde biraz Federico Fellini'ye, biraz da İlhan Berk'e borçluyumdur. Biri dâimâ nesnevâri "çok kadınlar şehri" der bana, biri "tümceler geliyorum" türünden gam-1 nesne büsbütün öldürür beni! Asıl tuhaf olan, şiirdeki yapıbozuma bile sinematografik imgelerle kan-ter içinde gittiğimdir. Kendi şiirimde bunun en güzel örneğini "sutyen" ile (işte burada obje diyeceğim!) kurduğum imgesel dönüştürümle, yıllar önce ArzuuU Okay adlı şiirimi yaratmış olmamdır. Benim hayatımda öteden beri, yaşam ve gerçekler bazen sinematografik şiir olur birbirine karışır; bir bakmışsın nesneler imge-nesnelere, kadınlar imge-kadınlara, çocuklar imge-çocuklara; en tuhafı, geriye dönüp de hatırladığım her şey birdenbire imge-sinemaya dönüşür bende. İşte Yeşilçam tadında, belki budur benim az az çok öldüğüm! Yeri ve zamanı geldi, bu durumu anlatsam anlatsam bir tek

kendime anlatırım: Ben şiir yazarken sinema düşünen bir nesne talancısıyım! Hegel'in Tinin Görüngübilimi'ndeki "Yabancılaştırılmış Bilinç" yakınlaştırmasıyla söylemeye çalışırsam, ben, belki de nesneler künhüne dökülmüş bir "mutsuz bilinç"im! Ah, bile bilmeye benimle yatan kaç nesne olmuştur, kim bilir! Panik atağım yok ama, bu yaşta göğsümde inanılmaz bir panik! Otuz beşimde yazdığım bir şiirimin şu dört dizesi, bakın nasıl da panik atak halimi ifade ediyor:

1) siyahin defterler dolduruyorum kendime daima
2) ah deyip dönsem geriye, kime selâm versem hepsi silahlı!
3) tutunamayanların kahvesi çift telvedir, geç soğur!
4) aşk ve kadın: yüzük diye ellerime dolanan paranoya--
Hani derler ya, nesnen mi var derdin var! Yok yok, demezler!

De nesne me imge dinnn! hendese!
Artık yakama,
gül diye iliştirdiğim kendim--

Vakti/m geldi!
Kalpzaman Sözlük'e
geçelim:

antrakt: Cahit Sıtkı ve bir gözü taşra sevgi yanımın naifliğinden olacak belki, tüm on dakika aralarda ilk gençliğime dek çocukluk arkadaşımdın. Ah şimdi her fırsatta, buruk tat alaska-frigo kırıyorum seni!

bobin: Kadın ve aşk bir ısırgan yumağı olup film şeridine aksa; 16 ya da 35 mm hiç fark etmez, yumak olan her şeyi koynuna alıp yatabilir insan!

cezbe: Heyhat, kum saatimi kırdım demin! Her hevese varım! Boynum ve öpülme yerlerim c'den z'ye dil sineması.

çerçeve: Bahtıma bak! Şiir sinema, imge Can Yeşilçam, Araklı-Sürmene birbirini kesen iki yarın arasında kaldım!

duhul: Biraz Elhamra, biraz Alkazar, biraz Rüya! Dublörsüzüm, girdim yangınına bi' defa. El el, al al, sızı sızı, rüya rüya gidiyorum seni.
efekt: 1çimdeki her ses tanıdık bana! Kalmadı yazacak hiçbir şeyim; ah, yakamdan kalbime yalnızlık yerlerim kare kare içsel gürültü.

flashback: Yeşilçam bir ömrün aşk dahil dörtte üçü özür sanki-kendini boynuna asana aşk bile elem verir!

gala: Hatırladığım her film, kırmızı halı siyah makas kemkalabalık! Uzaklara bakmak gibi, dudakların dudaklarımda nişan yüzüğü...

g!: Bakışların gözlerinden derinse, git ve öl kendini diyebileceğim tek Kuyu var bildiğim. Her kuyudan su içmeyeyim diye, yeni rüyama Manisa güğümü göndermiş Metin abi, dün gibi yeni!

halusinasyon: Harici mekânlara çağırma beni, tüm pastoral repliklerim lal-ü ebkem, gelemem! Sahi, adımın yalnızca bir harfi eksik bu sözcükte; sinemalar da kendim de hal-ü-sin-as-yon kapalı mekân!

Isırık: Vizör ve ayna--ne zaman ömrüme baksam, biri gözümden biri yüzümden intikam alır.

iğne/lemek: Çekme kendini, öyle ya da böyle batıyor! Dropları saymazsak her film şeridinin kopmuş bir yerine iliştirilecek bir yanımız mutlaka var.

jenerik: Perdede adını arama boşuna, başlar ve biter bu film de. lyisi mi ışıklar yanmadan gidelim, yanıp sönmeden. İkimiz birlikte yapamayız, aramızda mizansen ve yaş farkı var!

klaket: İki insan, şair ve sinemacı yara saklayıcısıdır! Sahi şairim, yaran yakandaydı demin... Kalp yerim, yaka bıçağım, sevgilim!

leke: Sevabı sev, günahı sev, sadakati sev, ihaneti sev, tutkuyu sev, şiddeti sev; sev ki, hepsi birer yastaşı! Leke ve sinema bunların hepsi!
matine: Vaktidir, öyle bir bak ki bana, ölümü al benden! Kanım da közüm de var daha, şimdi bu mendil bu her şey birer mânâ!

negatif: Hiçbir hamfilme inanma, kalbim senin bağışla! Aşk duygusu da yas duygusu da bir yerde tesellidir. Baktığın yerde bakmışlığın, elini gittiğin yerde gitmişliğin kalmışsa, olmuştur.

oksijen: Ah, filmlere döktüğün yetmemiş gibi bir de sineme dökme!
öpüЛlmek: Git hadi! Unutmanı şiire, gözlerini sinemaya sayarım. Aşk bazen üç bazen yedi harftir nasılsa. Biri gidip gelip, Sevmek Zamani bir filmi susup seni ararsa, beni bırakma!

pelikül: Kalbime sorarsan kendime çabuğum. Çabuksam, durma, damarlanma konuş! Kanım nerde, bu kül ne!? Hayat vamp veda giderek...

reflektör: Her ışık aydınlatmaz. Seni kendime ayırdım demenin ışığı bu olsa gerek, herkeste bir olan, bak bende iki! Ağzın susabilir belki ama, dudaklarınla içini susma! İçini dört kapı ışıksız susanın, kalbi yüz kapıdır!

suare: Bu saatte, susturuculu ve çift namlulu tabanca iki film arası göğsün. Geceyarısı ibadeti bu sinemalar... Ah, ne yapsam, bir yerimden mutlaka vurur!

şaryo: Dur!madan, vur!madan ayak altlarıma döşeyin ne kadar ray varsa! Cam rüya, ahşap yalan, aksak arzu, hile sekans, evham mesafe ne kadar kendim var hepsini gideceğim.

tretman: Kanımdı konuşan, duydum! Sahne sahne kafamda şimdi çok ölmelerim, az öldürmelerim--neyse ki hayattayım! Bir bir geçiyor perdeden en sevdiğim suçlarım ve boşluklarım. Ne duruyorsunuz, senaryoyu sıkılaştıralım!

ukde: Sorma, her mizansenim dolaşık her repliğim burkuk içimde. Düşe düşe, kala kala bir sepy!adam kaldım!

ütopya: Gelecekte, gelecek mi ki!? Dökülmüş söz Yeşilçam sinemaları olacağım kendime, göreceksiniz! İki ucu açık yalnızlıklarda.

vizor: Bir kelebeğin ölme rengine benzer bir renk gözümde, sürekli. Gözüm mü kalbim mi bu, böyle puslu konuşan! Ömrümün hatrına, vizörlensem, ölsem!

yum/r/uk: Düşlerim ki, her biri yas topu yumuk yumuk. Kendime iki yumruk, düşmüş gibi kalbim, gençliğimin sahnesinden!

zaaf: Hala her bir şeyim kare kare, kelam kelâm bu sözcükte gizli... İşte, öldüm filmimin dilini ve renklerini, hayatım gibi. Sayen/iz]de!

Sonsöz Gibi

1. İki göz, iki davet--

İçime gelen hiç kimse çıkmadı, ben kendimden çıkamadım! Kendime çok kalmamın eğleşme yerleri gözlerim ve kalbim. Kalbimi ara sokak ve çıkmazlarına dek Yeşilçam bildim ondan belki; sinema sinema, loca loca, göz göz içimde öldüm. Davetkar ve uzaktan uzaktan birer s/evecen yara bana her galam! Şimdi hangi filmi hatırlasam, sürç-ü lal, iki göz iki davet gözlerimden başlar ölümüm. [Sessizlik!]--Dediniz duydum! Siyahından beyazına duyduğunuz her şey beni öylesine ünlem kılmıştır ki, her ünlem benim boşluğa bakma basamaklarımdır, varlığımdır, aşka yakalanışımdır! Doğrudur; beyazperde, kabzası gül işlemeli silahlar gibi sustuğum kadınlar ve on dakika aralarına dek tüm filmler benimdir: Cahide'ye Şehvet Kurbanı de, benimdir! Sezin'e Üç Tekerlekli Bisiklet de benimdir! Neriman'a Beyaz Cehennem de benimdir! Muhterem'e Üç Arkadaş de benimdir! Belgin'e Küçük Hanımefendi de benimdir! Leyla'yı asla yok sayma Duvaklı Göl yap benimdir! Fatma'dır ne yapsa yeridir; Acı de benimdir! Türkân ki, gözde kalbi anlamaktır; Seni Seviyorum, Mine ve On Kadın de benimdir! Sessiz ölmeler birer içdenizse, içe bakmalar yası Hülya'dandır; Susuz Yaz, Derman ve Bez Bebek de benimdir! Ha davet, ha Müjde birinden biri mutlaka öldürür; Ah Güzel İstanbul, Göl ve Teyzem de benimdir! [Sessizlik!]--lki gözün birbirine söylediği her şey mahremdir; mahremiyet cennetini ya vizōre ya perdeye bakan anlar.

Dur, gitme! Sen kolyemle yürüdüğüm bu sokağın adı değişti sadece: Atıf Yılmaz Sokak! Yılmaz Güney, Orhon Murat Arıburnu, Cahide Sonku, Ayhan Işık, Süreyya Duru, Sadri Alışık, Bilge Olgaç, Ömer Kavur, Atıf Yılmaz... Her biri bir sokak adı değil belki ama, ah hiçbiri ölmedi daha!

2. Dağlı yara çocukluk, şehirli yara gençlik...

Kalbini ve sesini gittiğin uçurumlar ki, bazen dağlı bazen şehirli yara seni heceler sana dönerken. Tıpkı tahta sandalye ilçe sinemalarında, her uzağını Yeşilçam düşü yaşayıp da yarım bıraktığın örtük aşklar gibi. Çocukluğun senindir, köyün senindir, yakın annen-uzak baban senindir, ilkgençliğin senindir, dağların senindir! [ah, ilkgençlik de dağlar da hiç bitmez!), gençliğinin ikisi, üçü, dördü ve yarattığın şehirler, hatta dörde böldüğün ömrün senindir!--Sinemalara git ve

filmlere sakladığın kendini hatırla: Herkes biraz Yılmaz'dı ya o vâkit; köy ve dağ/lık yanın ki senin, nasıl da Umut, Ağıt, Canlı Hedef ve Baba'ydı, hatirla! Köyleri ve dağları aşk ve sinemalar say, aşk ve sinemalar ki yokken bile var: Yokken demek film şeridi içodalara dökülmek demek! Dağkalp, dağgeçit, dağkapı beni aç orda bile filmler var; her şehre anlatılamayan. [Sessizlik!]--Her gençlik suçsa kendine, üçte ikim Duvarlarin Ötesi, kendimi tuzak şehir aldatarak iyileştirmem ki Gurbet Kuşları 140 hâlâ, köy olup da şehirlere ağlamış hâlim iki yara dâimâ: Hakkâri'de Bir Kalpzaman Yeşilçam Hüseyin Alemdar Mevsim ve Bereketli Topraklar Üzerinde. Belki bin hayâlim vardı bir zaman, Y'ol oldum olalı k'ân her bir dâhilim. Derdin seninse deme! Dahaları var: Fırat'ın Cinleri, Hazal, Mem û Zin, Berdel, Kanal, Bedrana, Yol, Adak, Yılanı Öldürseler, Kan, Dilân, Işıklar Sönmesin...

Dinle, yeri ve zamanı şimdi--içime ve dağlara söylediğimle, kana ve sevdaya söylediğim bir değil!

3. Herkes tek kişidir aslında!

Kendime baka baka ölmemeyi öğreniyorum. Ölmek resimdir, daha da ötesi tek kişi kalmaktır hayatta. "Hüseyin kardeş, günün birinde yönetmen olursan foto direktörün benim" diyor bir ses, bu ses öylesine uzaklardan geliyor ki, ağlasam uzak ağlamasam uzak! Ali Uğur, Muzaffer Turan, Şener Işık--sahi, bu ses hanginizin! İçkili ve fazla şiirli bir ân'ım belki, kalp cemi Ertunç Şenkay; ah, havadaki buğulu sesimi içki kadehini fırlatıp fırlatıp bindirme yakın plan bi'güzel kınıyor hala!

Yıllar var, o ses öyle ya da böyle benim de hiçbir ağlamam benim değil!

4. "Her kalbin bitki örtüsü farklıdır"

Doğasıyla doğallığıyla beni eleveren kalbimdir. Kalbini yâr ve yaren bilen içinden anlaşılır. Bak, “sonsöz” der gibi imkân-1 heves bu yaşta bile içimde kaldım! Ben bir zamanlar tıkanık sokak Yeşilçam'da, gepgenç ân kalpzaman gözleri sinema olanlara durur içimi gösterirdim. Bak, bunlar da içimin sessiz sayfalarının yascümle konukları, oralardan--Dinleyen insan imgedir, ben hep dinledim sahi. İçimin derin boşlukları belki de ondan!

"İster alaylı ol ister mektepli evlât, Yeşilçam herkese ve her hadiseye gebedir. Yeter ki hissi davran, hikâyeni doğru anlat!" derdi her defasında mümtaz insan Mümtaz Alpaslan. Filmleri Dost Film dahil hiçbir sinemada oynamaz. Öleli on yıl olacak nerdeyse, Mayk Hammer

hali yok, semi yok sûreti nerde!--Tek bir sokağın bile anlamadı beni, ey Yeşilçam sana binbir mânâ gerek! Ah, bir seferinde şöyle mi demişti her jesti orijinal Orhon Murat Arıburnu: "Kabul, şiir dinler üstü de, ama sinema benim dinim!" Kitabı Kovan, filmleri Tütün Zamanı, Prangasız Mahkumlar, Ümit Kurbanları... Dön geri bak, bütün dinler yalan, herkes bir yerde kurban! Ekmek Şarap Sen ve Ben bir sinema İhsan Yüce, setler günlük tutmaz; uzakların hangisi söyleyin! Tel Sokak geceleri hiç konuşmaz. Hırçın ve hırpani her hâli nasıl da Bizim Sokak ve Hayat Cehennemi şimdi. Herkes hâlâ bir bilsin, kalbini ve paçalarına dek inen şiirden terlerini de sayarsam Yavuzer Çetinkaya bende hep ikidir: En lâl yanı denizini koy koy kendine dökmüş Deniz Kızı! Sen ey Atif Abi, "Bir gün hayattan sıkılır da bedbin ya da hasta düşersen filmlere sığın, ama aşırıya kaçma! Marksist olsan da içinde bir inanç taşı daima, her film bir inançtan doğar unutma!" demiştin ya bir jüri toplantısında. Bağışla, Selvi Boylum Al Yazmalım dahil hiçbir el, hiçbir nida, hiçbir film derdime derman değil!

Kalbimin yer, iklim ve hüzün şeklini, toprak yapısını ve bitki örtüsünü şaşırdım da, ah kalbime kaldım!

5. Seni bir daha söylemeliyim...

Anla beni Yeşilçam, bari sen anla! N'olur anlayın beni sokaklar, tutun beni çıkmazlar, avutun beni pasajlar, boşluk parkı perdelerinizle anlayın beni sinemalar! Sahi, boşluk mu dedim, beni bana odalayan boşluklarım nerde şimdi? Ah, bobin bobin, sevda akıntısı boşluklarımı dolana dolana ne çok film yürümüş de durmuş bende: Balatlı Arif, Beyaz Mendil, Arzu, İçimizdeki Boşluk, Vesikalı Yarim, İkisi de Cesurdu, Gurbet Kuşları, Su, Çirkinler de Sever, Camdan Kalp, Halkalı Köle, Bir Avuç Cennet, Afife Jale, Adı Vasfiye, Raziye, Asılacak Kadın, Pehlivan, 14 Numara, Benim Sinemalarım, Gizli Yüz, Muhsin Bey, Tabutta Rövaşata, Masumiyet, Uzak... Birer "ur" her biriniz! Dokun'Ur dokunmaz--

Ah, içimi görmeyeli uçurum gibiyim!

Gitme, sırası değil... Titrek C, melül B, cevşenî L, mağrur T, masum H, h'isterik F, efsunlu N, mağdur A, sıkışık M, dolaşık S, tenha ve buğulu Z seni bir daha söylemeliyim!

6. Ağzım dilim lal, iki gözüm yum(r)uk göl kirkbir film cümlesi(

dinle, konuşacaklarım üç sözcük eksik beş harf fazla sende var-her ânim her harfim her sözüm imge belki de! ah, kalbim gövdemi anlatan

iç sayfalar! ağzımı duy, dilimin kilidini aç, yüzümü anla. göz ve ten sevabıdır insanı can yapan. gövdeye ilk giren de son çıkan da can, beni anla!

bak, kaç yıldır ben böyleyim! değil bir, değil üç, değil beş, değil yedi kırkbir cümle söylesem de anlatamam üçte birimi--ah, ağzım, dilim, gözlerim ve kalbim üçte birim gibi!

bir: Kendimi söke söke Sadri Alışık sokağına geldim, bir vakitler yumaktım.

iki: Mürekkebim de pelikülüm de kurudu, her aksanım merhamet gamzesi...

üç: Kalbim kader ağırlığı bir mıknatıs--herkesi çeker de herkese gitmez!

dört: Beni büyüten ne annem ne Yeşilçam, aşk çare de olsa kimse kimseyi keder denli büyütemez. Dâimî küçük yanım, gözyaşım ve yanaklarım!

beş: Aşk ve ölüm, heyhat! vefâ(en, bu iki tema bilecek beni en fazla.

altı: Bana sinema söyle şiir anlat ama kadın anlatma--ilmeğim boynumda!

yedi: Ah, adımın ilk harfi tutuyor! Metin Erksan lütfu Halilt bir cümleyim ben doğuştan, ne belli: *"Sen resmin değilsin ki. Resmin benim dünyama ait bir şey. Ben seni değil, resmini tanıyorum. Belki sen benim bütün güzel düşüncelerimi yıkarsın" [Sevmek Zamanı, Metin Erksan, Troya Film, 1966]*

sekiz: Ağzımla yazdığım her söz dilimin peltek hali bazı bazı, bağışla!

dokuz: Bu kadar mı ömrüm benim, avuçlarım sabah avurtlarım akşam benim! Şiir ve sinema tüm boşluklarım...

on: Uyandım, ters sekans uzun bir namlu dünya!

onbir: Senden yapılma onbir bıçak, onu kör biri köz tenimde saklı.
oniki: İnci görmek sinema, ince görmek şiirdir. Seni öyle bir kendime gömmüşüm ki, çıkamazsın! Kanıma karışan yerlerin inci, kanımı karıştıran yerlerin ince.

onuç: Kimi gitsem kadr'ânım kendim. Gözlerin ve kalbin seninse, replik yaz her resmime!

ondört: Ah, kısam bile yok uzunumu sorma! Tüm sinemalar bende kar acısı kısa parabellum upuzun bir Allah!

onbeş: Silah bulundurma retoriği kendimi Azem sanmamın tam sırası şimdi: *"Bak arkadaş, senin tutum ve davranışların, aile ilişkilerin hiç iyi değil. Biz arkadaşsak açık konuşmak zorundayız. Evet, durumun pek hoş değil Cemil. Arkadaşların bu işe medeni olmak diyorlar. Sen de açık fikirlilik diyorsun. Bana kalırsa medeni olmak değil, dejenere olmaktır bu tavrın adi. Yozlaşmaktır. Ne demek karısı güzel olan karımı öpebilir, baldızı güzel olan baldızımı öpebilir. Yakışır mı hiç sana? Bir adam geliyor, karını öpüyor, sen de katıla katıla gülüyorsun. Bu ne biçim iştir, benim aklım ermiyor. Nerden geldin buraya sen Cemil? Eskiden beş yüz metreden yanındaki kadına baksalar sen bozulurdun. Hatırlıyor musun?" [Arkadaş, Yılmaz Güney, Güney Filmcilik, 1974]* -Âh, o gün bugündür nerde şapkalı bir 'A' duysam, nerde bir inceltme işareti görsem orda hemen ölürüm! [Kafa sesi! Sessizlik!]--Çok küçüktüm, gez göz arpacık mesafesinde ölümdü bana ilk anlatılan!

onaltı: Dağların alnından yüksekse, uzak bir ikindiüstü Edîbî'ni ağlat da kendini ağlatma!

onyedi: Gong bir daha vursa ve sıkıca sarsam seni dünya sona erene dek...

onsekiz: Senin kalbin fena fani sıkışık, dedi bir ses--dört göz dört ân'trakt üçyüzaltmış dakka beş in'kita içimi gösterdim!

ondokuz: Şiir ve Yeşilçam hastalığımı hastalan benle anne! Baba, baba beni dürt ve hatırla!

yirmi: Bir tarafım hep ağrıyor, bir tarafım hep yalnız, biliyorum.
yirmibir: Dediğim aşk A/h/rzu, bildiğim aşk hâlâ--kederimi sen anla, ben kaderimi anlamakla meşgulüm.

yirmiiki: Hatırlama beni artık; İnce Cumali'den Göl'e, Haşhaş'tan Amansız Yol'a, Bir Günün Hikâyesi'nden Otobüs'e, Camdan Kalp'ten Gizli Yüz'e Herşeye rağmen'den Bir Avuç Cennet'e, Anayurt Oteli'nden Üçüncü Sayfa'ya, Hayallerim Aşkım ve Sen'den Firar'a her boşluğum git git benim sadakatim.

yirmiüç: Kalem ve kül mesafesi adımın üç hecesinden birine saklan derim--en küçük ân, akşama doğruyum ben!

yirmidört: Orda dur, iki sokak ötemde. Göğsümdeki yedi çukurun yedisi de Yeşilçam nasıl da! Dersaadet kapanmamış olsun--sahi, git bak İbrahim Kurt yerinde mi! Kaldırımları içinle dinle, tüm figüranlara demli çay söyle benden.

yirmibeş: Kış ve kara, sana beni anlatsın gençlik renklerim. Sine(matografik bakış va k'ara!

yirmialtı: Kırk yıl var, her hüznüm her sevincim damla damla pelikülümde-- proleter, paradoksal, protest, platonik, pejmürde, politik, pirifani, paranoyak her hâlim ki kan kan tabakamda.

yirmiyedi: Sende çoğalıp sende tükendiğim tek yer Yeşilçam!

yirmisekiz: Sen bir gün gelirsin diye ikinci, üçüncü sınıf film ofislerinde kolumu yastık yapıp uyudum. Hiç gelmedin ya, sol kolumun altında kaldım.

yirmidokuz: Hiç büyümeyen dini bütün bir çocuğum belki de ben doğuştan--her sinema çıkışımda tek ibadetim sendin, din değiştirirdim teninde; ilk ve son günahım bu!

otuz: Unutma, bir ömürlük sever herkes, acısıyla tatlısıyla tüm yaşamalar ki bir yerde uzun metraj bir ömür!

otuzbir: Arada bir gardırobundan dinle kendini, ah her şey nasıl da kar acısı cinsel ve platonik espas!

otuziki: Artık öldüm! Zaman aynası bir kırık ve yarayım kendime.
otuzüç: Şu üç duyumuz belki de: Göz, dil, kalp--göz kamaşınca sinema, dil susunca şiir, kalp dönünce şiirsinema başlar.

otuzdört: Yasın yarandan ağırsa kendinde kal, sokaklara çıkma! Ah haklısın, Yeşilçam Başağaçeşmesi'nden Çukurluçeşme'ye hep ara sokak!

otuzbeş: Orda dur, boynun ve boşluklarım uzun sekans yetsin bana! Boynun ve boşluklarım ki ömrümün yarısı.

otuzaltı: Kalbimi kalbine, etini etime lehimle. Yara mesafesi dudaktan kalbe gidene şiir de sinema da yardım eder.

otuzyedi: Şairi üç yalan dil, sinemacıyı yedi yalan göz kandırır--ah, her şeyimiz yalan sanki gülüm, yalan olanı bir tek kalp ezmez!

otuzsekiz: Sahi, sadece kendimim bu filmde: Gözlerim dram, ellerim melodram!

otuzdokuz: Kırkında bile değilsin beyaz beyaz ağlama--bak, makarandaki film bile siyah-beyaz!

kırk: Panoramik panoramik gitme, beni bekle! Penami ve pergelimi üç dağ arasına düşürdüm, seni saramam gittiğin kadar.

kırkbir: İnkâr ediyorum artık kendimi! Madde, ruh ve yalnızlık anlamı adımı "Hü-se-yin!" sadakati hece hece kaldırım taşlarına döküyorum--Sayen[iz]de!

7. Sine Requiem--

["Bireyin yalnızlığına inanırım ben, çok veya az / yalnız insanın kendiyle hesaplaşma sı kaçınılmaz." (Ömer Kavur, 1944-12 Mayıs 2005)]

Paramparça bir sinema burcu şimdi O ve :ben
göğü çırpılmış Gece Yolculuğu çarpıntısı Gizli Yüz
kafamdaki tabancanın soğuması ölmem değil ki, diyor
yüzü Anayurt Oteli bir yalnızlığın rakik an'ları hâlâ
sahiden ölmüşsem kara bırakılmış bir Göl'üm, diyor

Yalnızlıktan bütün bunlar, ne günahım var hepsi yolculuktan
mağdurum belki ama hiç de mağlup değilim burda
ölüm bile akrep ve yelkovanı sorulduğunda yolculuk sonuçta

:ah, sinema kendini kendine şikâyet edenlerin icadıdır!

En SoNunda;
yazanı, oynayanı, yöneteni, görüntüleyeni, montajcısı,
kurgulayanı, yapımcısı ve hattâ seyircisi bile olabilirim
filmlerimin--
Böylesi ne kadar tuhaf bilmiyorum,
asıl tuhaf olan
bir gün her filmimi tek başıma
izlemek zorunda kalabilirim!

Alp Zeki Heper

(1939 İstanbul, 9 Ocak 1984)